

Evaluatie “Gewoon, Gezond Gewicht!”

In opdracht van gemeente
Apeldoorn, Brummen, Hattem,
Lochem en Voorst

Juni 2018

Agathe de Lange – Barsukoff, MSc., onderzoeker (epidemioloog)
Ir. Caroline Timmerman, onderzoeker (epidemioloog)

jongeren op
gezond gewicht

 Evaluatiebureau
Publieke
Gezondheid

Voorwoord

Landelijk zijn veel gemeenten actief om meer kinderen en jongeren op een gezond gewicht te krijgen. Vanaf eind 2014/begin 2015 werken de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Hattem, Lochem en Voorst hier aan via het programma 'Gewoon Gezond Gewicht!' (GGG). Eén van de pijlers van het JOGG programma richt zich op evaluatie. De gemeenten hebben het Evaluatiebureau Publieke Gezondheid gevraagd om over de periode 2015-2017 een evaluatie uit te voeren. In dit rapport worden de resultaten hiervan beschreven. In het theoretisch model dat het JOGG-bureau hanteert, starten mogelijke veranderingen in gezondheid en ziekte pas drie jaar na start van het programma. Het is daarom belangrijk om effecten op lange termijn in kaart te brengen. De resultaten in dit rapport geven een eerste indicatie.

Wij bedanken Christien Pieterse (regionaal coördinator GGG) voor haar inbreng in de opzet en uitvoering van de evaluatie. Daarnaast bedanken we de beleidsmedewerkers en JOGG regisseurs van de vijf JOGG gemeenten voor de samenwerking.

Wij wensen u veel plezier bij het lezen van dit rapport. Hopelijk bieden de resultaten input voor de volgende fase van JOGG in uw gemeente.

Warnsveld, juni 2018

Agathe de Lange - Barsukoff
Caroline Timmerman

Inhoudsopgave

1	Kort & krachtig	2
2	Achtergrond van de evaluatie	4
3	Opzet effectevaluatie	5
4	Opzet procesevaluatie	7
5	Resultaten gewicht	8
6	Resultaten beweging en beeldschermtijd	10
7	Resultaten voeding	11
8	Resultaten opvoedvaardigheden van ouders	12
9	Resultaten procesevaluatie	15
10	Conclusie, discussie en aanbevelingen	18

Bijlagen:

1	Achtergrondinformatie overgewichtcijfers	21
2	Achtergrondinformatie Kindermonitor	23
3	Toelichting statistisch significant verschil	24
4	Procesevaluaties lokale GGG-gebieden	25

1 Kort & krachtig

- Inleiding
- Evaluatievraag en aanpak
- Resultaten & Conclusies

1 Kort & krachtig

1.1 Inleiding

Van 2015 t/m 2017 werken de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Hattem, Lochem en Voorst in regionaal verband samen aan JOGG (Jongeren op Gezond Gewicht) onder de naam 'Gewoon Gezond Gewicht!' (GGG). De vijf gemeenten willen de toename van overgewicht een halt toeroepen en juist ombuigen: meer kinderen en jongeren met een gezond gewicht. Hiervoor wordt een mix van verschillende maatregelen ingezet, gericht op het inrichten van een gezonde omgeving, zowel politiek, economisch, sociaal als fysiek.

1.2 Evaluatievraag en aanpak

Evaluatievraag

De gemeenten hebben het Evaluatiebureau Publieke Gezondheid opdracht gegeven een effectevaluatie uit te voeren over de periode 2015-2017. De effectevaluatie richt zich op de volgende hoofddoelstelling:

- Het percentage kinderen en jongeren (0-19 jaar) met overgewicht is met 2% afgenomen.¹

Daarnaast zijn er subdoelen opgesteld, deze richten zich op:

- Het stimuleren van bewegen en het ontmoedigen van veel televisie kijken, computeren of gamen bij kinderen en jongeren.
- Het stimuleren van gezonde voeding bij kinderen en jongeren.
- Het bevorderen van de opvoedvaardigheden van ouders van kinderen

¹ Deze vraag richt zich formeel op de leeftijd 2-19 jaar, omdat je onder 2 jaar niet van overgewicht kunt spreken.

De subdoelen zijn uitgewerkt in hoofdstuk 3.

Aanpak van de evaluatie

De evaluatie is primair regionaal ingestoken; daarnaast wordt de lokale situatie van de JOGG-gemeenten in kaart gebracht. Per gemeente is een postcodegebied aangewezen dat correspondeert met het JOGG-gebied. Het totale GGG-gebied is een optelling van de JOGG-gebieden in de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Lochem, Hattem en Voorst (zie tabel 1).

Bij de meeste evaluatie-vragen is een vergelijking gemaakt tussen de situatie voor aanvang van GGG en de situatie eind 2017.

Voor de vergelijking zijn verschillende bronnen gebruikt:

- Lengte- en gewichtgegevens uit de gezondheidsonderzoeken van de GGD en de thuiszorg
- Kindermonitor 2013 en 2017

Via chikwadraat toetsen is onderzocht of een verschil tussen begin- en eind-situatie aantoonbaar is (statistisch significant). Zo ja, dan wordt over een toename of afname gesproken. Zo nee, dan wordt benoemd dat er een verschil lijkt te zijn, of dat er geen verschil is.

1.3 Resultaten & Conclusies

Resultaten gezond gewicht

Het aandeel kinderen/jongeren met overgewicht in het GGG-gebied is tussen schooljaar 2012/2013 en schooljaar 2016/2017 gedaald met 2%. De doelstelling is behaald.

Resultaten beweging en beeldschermtijd

De doelstellingen met betrekking tot beweging en beeldschermtijd zijn niet behaald bij kinderen van 4 t/m 12 jaar in het GGG-gebied

- Het aandeel kinderen dat 7 uur of meer per week beweegt, is niet veranderd.
- Het aandeel kinderen dat dagelijks minder dan twee uur achter een beeldscherm zit, is gelijk gebleven.

Resultaten gezonde voeding

De doelstellingen voor gezonde voeding zijn behaald voor de doelgroep kinderen t/m 12 jaar in het GGG-gebied:

- Het percentage kinderen dat dagelijks fruit eet, is toegenomen van 55% naar 69%.
- Het percentage kinderen dat dagelijks groente eet, is toegenomen van 40% naar 45%.
- Het percentage kinderen dat dagelijks maximaal 2 zoete drankjes drinkt, is toegenomen van 63% naar 78%.

Resultaten opvoedvaardigheden van ouders

De doelstellingen met betrekking tot het stimuleren van buitenspelen en om lopend of fietsend naar school te gaan, zijn niet behaald in het GGG-gebied:

- Het percentage ouders dat hun kind stimuleert om buiten te spelen, is gelijk gebleven.
- Het percentage ouders dat hun kind stimuleert om zelf lopend of fietsend naar school te gaan, is afgenomen (van 71% in 2013 naar 64% in 2017).

De doelstelling met betrekking tot ontbijt is behaald in het GGG-gebied:

- Het percentage ouders dat het belangrijk vindt dat hun kind dagelijks ontbijt (99%), is niet afgenomen tussen 2013 en 2017.

De doelstelling met betrekking tot zoete dranken is ruimschoots behaald in het GGG-gebied:

- Het percentage ouders dat maximaal 2 zoete drankjes of minder per dag voor hun kind acceptabel vindt, is toegenomen (van 49% in 2013 naar 69% in 2017).

Conclusies proces- en effectevaluatie

Met deze evaluatie kunnen geen oorzakelijke verbanden worden gelegd. De resultaten kunnen dan ook niet automatisch worden toegeschreven aan GGG (omdat er geen controlegroep is betrokken in het onderzoek). Er kan echter wel een aantal aannames worden gedaan als we de proces- en effectevaluatie aan elkaar koppelen.

Beweging is helaas niet positief veranderd in de afgelopen jaren. Ouders stimuleren hun kinderen zelfs minder om lopend of fietsend naar school te gaan. Op het gebied van beweging zijn echter veel acties uitgezet.

Het percentage kinderen dat aan de beweegnorm voldoet, was echter in 2013 al vrij hoog (83%).

Ook beeldschermtijd is niet positief veranderd. Uit de procesevaluatie blijkt dat er weinig activiteiten hebben plaatsgevonden met betrekking tot dit thema. Dit vormt mogelijk een verklaring.

Het is zorgelijk dat ouders hun kind minder stimuleren om lopend of fietsend naar school te gaan, aangezien dit ook bijdraagt aan het krijgen van voldoende beweging.

Op het gebied van zoete dranken is de grootste winst geboekt. Veel meer kinderen drinken maximaal twee zoete drankjes op een dag en veel meer ouders vinden dit een acceptabele richtlijn. Dit is in lijn met de resultaten van de procesevaluatie, waaruit blijkt dat er veel is ingestoken op dit thema. Ook uit de interviews t.b.v. de procesevaluatie blijkt dat minder zoete dranken drinken steeds breder geaccepteerd wordt en dit maakt dat het een makkelijke en logische keuze wordt voor kinderen.

De leeftijdscategorie waar de meeste winst is behaald (van de 0 – 12 jarigen), zijn de 4 t/m 12 jarigen, ofwel de basisschool leerlingen. Dit is in lijn met uitkomsten van de procesevaluatie, die toont dat de meeste activiteiten waren gericht op basisschoolleerlingen.

2 Achtergrond van de evaluatie

- De JOGG-werkwijze
- "Gewoon, Gezond Gewicht!"

2 Achtergrond van de evaluatie

2.1 De JOGG-werkwijze

In Nederland is het aandeel kinderen met overgewicht tussen 1980 en 2010 sterk gegroeid.

Vandaar dat talrijke initiatieven zijn ondernomen om deze toename een halt toe te roepen. JOGG (Jongeren op Gezond Gewicht) is een bewezen effectieve methode om meer jongeren op gezond gewicht te krijgen.

JOGG is een werkwijze met als doel een duurzame verandering te bewerkstelligen, waarbij een gezonde leefstijl de normaalste zaak van de wereld wordt. Ofwel een gezonde omgeving, zowel politiek, economisch, sociaal als fysiek (zie onderstaand JOGG-model). Om dit te bereiken werkt JOGG langs vijf pijlers, die elk op lokaal niveau een eigen invulling krijgen.

De lokale context, organisatie en invulling van het project bepalen de lokale opbrengsten.

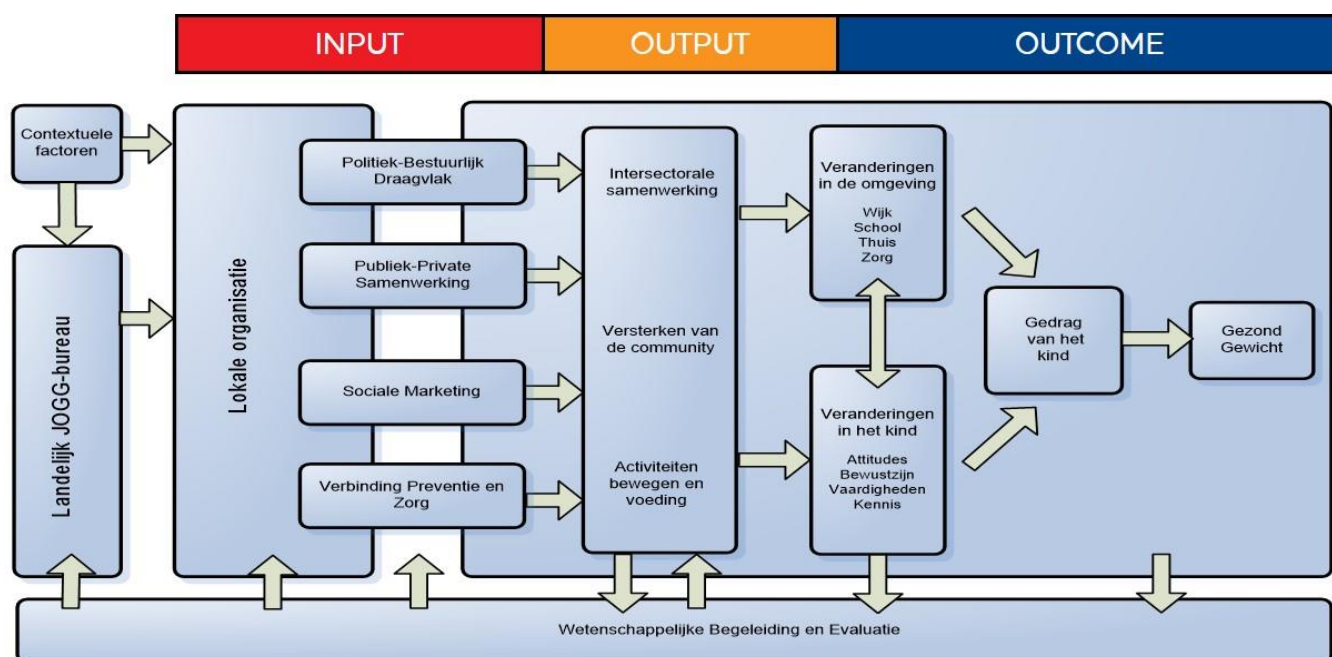
2.2 "Gewoon, Gezond Gewicht!"

De colleges van vijf gemeenten in regio Midden-IJssel / Oost-Veluwe hebben gekozen om in de periode 2015-2017 het JOGG-programma te implementeren in hun gemeenten (Apeldoorn, Brummen, Hattem, Lochem, Voorst) onder de naam "Gewoon, Gezond Gewicht!". De gemeenten hebben het Evaluatiebureau opdracht gegeven de evaluatie uit te voeren.

"Gewoon, Gezond Gewicht!" is mede mogelijk gemaakt door subsidie vanuit de Provincie Gelderland.

Waarom is aanpak overgewicht belangrijk?

Een gezond gewicht is voor kinderen van groot belang voor hun gezondheid en welzijn, nu en in de toekomst. Kinderen met overgewicht hebben meer kans op gezondheidsproblemen en overgewicht op latere leeftijd. Wanneer iemand al vanaf jonge leeftijd overgewicht heeft, zijn de gezondheidsgevolgen op latere leeftijd extra groot. Overgewicht hangt niet alleen samen met fysieke risico's, maar kan ook psychische gevolgen hebben. Kinderen met overgewicht hebben vaak te maken met stigmatisering. Hierdoor hebben zij meer kans op een lagere zelfwaardering en daarmee samenhangende psychosociale problemen, zoals eenzaamheid, verdriet en gespannenheid. Dit kan gevolgen hebben voor hun deelname aan de maatschappij.

3 Opzet effectevaluatie

- Doelstellingen
- Aanpak

3 Opzet effectevaluatie

3.1 Doelstellingen

Hoofddoelstelling

De hoofddoelstelling van GGG luidt:

- Het percentage kinderen en jongeren van 0-19 jaar met overgewicht is in de periode 2015 - 2017 met 2% afgenomen.²

Subdoelstellingen

Subdoelstelling 1: Het stimuleren van beweging en het ontmoedigen van veel televisie kijken, computeren of gamen bij kinderen en jongeren³.

- Het percentage kinderen en jongeren dat per week 7 uur of meer beweegt, is toegenomen.
- Het percentage kinderen dat dagelijks minder dan 2 uur achter een beeldscherm zit, is toegenomen.

Subdoelstelling 2: Het stimuleren van gezonde voeding bij kinderen en jongeren.

- Het percentage kinderen en jongeren dat dagelijks fruit eet, is toegenomen.
- Het percentage kinderen en jongeren dat dagelijks groente eet, is toegenomen.
- Het percentage kinderen en jongeren dat dagelijks 2 zoete drankjes of minder drinkt, is toegenomen.
- Het percentage jongeren dat 5 dagen per week of vaker ontbijt, is niet afgenomen.⁴

² Deze vraag richt zich formeel op de leeftijd 2-19 jaar, omdat je onder 2 jaar niet van overgewicht kunt spreken.

³ De resultaten worden alleen uitgewerkt voor kinderen en niet voor jongeren van 12 tot 19 jaar. Dit wordt verderop in dit hoofdstuk toegelicht.

⁴ Deze doelstelling wordt niet meegenomen in deze evaluatie omdat er geen eindmeting beschikbaar is. Dit item is niet opgenomen in de vragenlijst van de Kindermonitor uit 2017.

Subdoelstelling 3: Het bevorderen van de opvoedvaardigheden van ouders van kinderen.

- Het percentage ouders dat hun kind stimuleert om buiten te spelen, is toegenomen.
- Het percentage ouders dat hun kind stimuleert om zelf lopend of fietsend naar school te gaan, is toegenomen.
- Het percentage ouders dat met hun kind afspraken heeft gemaakt over het aantal uur per dag dat het kind achter een beeldscherm zit, is toegenomen.⁴
- Het percentage ouders dat het belangrijk vindt dat hun kind dagelijks ontbijt, is niet afgenomen.
- Het percentage ouders dat het belangrijk vindt dat hun kind dagelijks fruit eet, is aanzienlijk.⁴
- Het percentage ouders dat het belangrijk vindt dat hun kind dagelijks groente eet, is aanzienlijk.⁴
- Het percentage ouders dat maximaal 2 zoete drankjes of minder per dag voor hun kind een acceptabele richtlijn vindt, is toegenomen.

3.2 Aanpak

De evaluatie van GGG is primair regionaal ingestoken; daarnaast worden lokale gegevens gepresenteerd. Per gemeente is een postcodegebied aangewezen dat correspondeert met het JOGG-gebied, zie tabel 1. Het totale GGG-gebied is een optelling van alle postcodes c.q. gemeenten genoemd in deze tabel.

Tabel 1: Overzicht lokale JOGG-gebieden.

Gemeente	JOGG-gebied	Postcode
Apeldoorn	Wijken Osseveld, Welgelegen, De Voorwaarts, Woudhuis, Schoonlocht, De Zonnehoeve	7321 +7325
Brummen	Eerbeek & Coldenhove en Brummen	6961 + 6971
Hatter	Gemeente Hatter	Alle pc's
Lochem	Gemeente Lochem	Alle pc's
Voorst	Gemeente Voorst	Alle pc's

Om te onderzoeken of de effectdoelstellingen zijn behaald, zijn lengte- en gewichtgegevens van de GGD

gezondheidsonderzoeken en van thuiszorgorganisaties en cijfers uit de GGD Kindermonitors gebruikt.

Lengte- en gewichtgegevens

De jeugdgezondheidszorg van de GGD meet tijdens de preventieve gezondheidsonderzoeken (PGO) lengte en gewicht van vrijwel alle 5/6-, 9/10- en 12/13-jarigen. Deze metingen worden door een professional op uniforme wijze uitgevoerd. Op basis van landelijk overeengekomen afkappunten wordt vervolgens bepaald hoeveel kinderen een normaal gewicht hebben en bij hoeveel kinderen sprake is van (ernstig) overgewicht. Gegevens uit schooljaar 2012/2013 worden als nulmeting gezien, gegevens uit schooljaar 2016/2017 als eindmeting.

De 3-jarigen worden op het consultatiebureau gewogen en gemeten door de Thuiszorg. Meer informatie is te lezen in bijlage 1.

Kindermonitor 2013 en 2017

Iedere vier jaar voert GGD NOG een Kindermonitor uit om de gezondheid van 0-12 jarige kinderen in de regio in kaart te brengen. De Kindermonitor uit 2013 dient als nulmeting en de Kindermonitor uit 2017 als eindmeting. Uiteraard zijn alleen gegevens van kinderen woonachtig in het JOGG-gebied meegenomen, in totaal 2333 respondenten in 2013 en 1515 respondenten in 2017. Meer informatie is te lezen in bijlage 2.

Statistisch significante resultaten

In dit onderzoek zijn verschillen tussen begin- en eind-situatie getoetst met statistische technieken. In de tekst wordt gesproken over een toename of afname als er sprake is van een statistisch significant verschil. Dit betekent dat een gevonden verschil aantoonbaar is. Als er tussen begin- en eind-situatie een verschil is in

percentages, maar het verschil is niet significant, dan wordt benoemd dat er een verschil lijkt te zijn. Meer informatie in bijlage 3.

Er zijn geen gegevens gepresenteerd bij subgroepen waar we van minder dan 50 kinderen/jongeren gegevens hebben, aangezien we hierover geen betrouwbare uitspraken kunnen doen.

Jongeren 12 tot 19 jaar

Omdat de monitor voor tweede- en vierdeklassers van het voortgezet onderwijs pas in het najaar van 2019 wordt uitgevoerd, is er geen eindmeting voor jongeren van 12 jaar en ouder. In de plaats van de effectevaluatie onder jongeren van 12 jaar en ouder, is de procesevaluatie uitgebreid met interviews.

4 Opzet procesevaluatie

- Doelstellingen
- Aanpak

4 Opzet procesevaluatie

4.1 Doelstellingen

Het doel van de procesevaluatie is om inzicht te bieden in hoe het project is verlopen en in hoeverre de doelgroep is bereikt. Dit inzicht helpt bij het verklaren van resultaten uit de effectevaluatie.

4.2 Aanpak

De procesevaluatie is jaarlijks (eind 2015, eind 2016 en eind 2017) voor elke gemeente uitgevoerd. Hiervoor zijn de JOGG voortgangstool en de JOGG activiteitenmonitor gebruikt. In 2017 is deze procesevaluatie aangevuld met interviews.

Voortgangstool

De JOGG-voortgangstool is twee keer per jaar door de JOGG regisseurs en beleidsmedewerkers van gemeenten samen met de JOGG-adviseur vanuit het landelijk JOGG-bureau ingevuld. Hierin wordt per JOGG-pijler besproken wat de stand van zaken is en worden vervolgstappen geformuleerd.

Activiteitenmonitor

De JOGG-activiteitenmonitor is doorlopend door de JOGG-regisseurs en/of beleidsambtenaren ingevuld. Zij noteren hierin elke activiteit / actie / overleg met betrekking tot JOGG op chronologische volgorde.

Interviews

In 2017 zijn interviews afgenomen met sleutelfiguren uit de vijf JOGG-gemeenten. Per gemeente is de JOGG-regisseur en de beleidsmedewerker geïnterviewd en daarnaast zijn per gemeente nog twee sleutelfiguren

geïnterviewd. In totaal hebben 18 interviews plaatsgevonden.

Wie zijn er geïnterviewd:

- JOGG regisseur (5)
- Beleidsmedewerker (5)
- Fysiotherapeut (2)
- Jeugdarts
- Wethouder
- Lid van de wijkraad
- Intern begeleider basisschool (2)
- Directeur basisschool
- Coördinator basisscholen
- Landelijk JOGG adviseur

De lokale procesresultaten zijn toegevoegd als bijlage. In deze rapportage worden alleen de belangrijkste resultaten uit de voortgangstool, activiteitenmonitor en interviews gepresenteerd. In de discussie worden verbanden gelegd tussen resultaten van de effect- en procesevaluatie.

5 Resultaten gewicht

- Gewicht
- Is de hoofddoelstelling behaald?

5 Resultaten gewicht

5.1 Gewicht

Overgewicht 5 t/m 14 jarigen

In het GGG-gebied lijkt er binnen de leeftijdsgroepen 5/6, 9/10/11 en 12/13/14 jaar een afname te zijn van het aantal kinderen met overgewicht (zie tabel 2a). De afname van overgewicht is aantoonbaar (statistisch significant) voor de 12/13/14 jarigen. Voor de leeftijdsgroepen van 5 t/m 14 jaar samengenomen, is het aandeel kinderen met overgewicht aantoonbaar afgenomen van 13% in 2012/2013 naar 11% in 2016/2017⁵. Ook in de totale GGD NOG-regio is het aandeel kinderen/jongeren van 5 t/m 14 jaar met overgewicht gedaald (van 15% naar 13%).

Tabel 2a: Overgewicht 5 t/m 14 jarigen.

Overgewicht GGG	Overgewicht Schooljaar 2012/2013 ¹	Overgewicht Schooljaar 2016/2017
Totaal GGG-gebied	(%)	(%)
5/6 jaar	11	10
9/10/11 jaar	15	12
12/13/14 jaar	15	11*
Totaal 5 t/m 14 jarigen	13	11*
Totaal GGD NOG regio	(%)	(%)
5/6 jaar	12	10*
9/10/11 jaar	16	15*
12/13/14 jaar	16	14*
Totaal 5 t/m 14 jarigen	15	13*

* Statistisch significant verschil ($p < 0,05$) tussen beide jaren.

⁵ Met 95% zekerheid. Er is hierbij gecorrigeerd voor leeftijd, zodat het percentage van 2016/2017 geschikt is om te vergelijken met 2012/2013.

De lokale resultaten zijn weergegeven in tabel 2b. In gemeente Lochem is een afname van overgewicht aantoonbaar bij de 12/13/14 jarigen en in gemeente Voorst geldt dit voor de 9/10/11 jarigen.

Tabel 2b: Overgewicht 5 t/m 14 jarigen in de lokale GGG-gebieden.

JOGG-gebied	Overgewicht Schooljaar 2012/2013 ¹	Overgewicht Schooljaar 2016/2017
Apeldoorn, wijk OW	(%)	(%)
5/6 jaar	12	10
9/10/11 jaar	11	13
12/13/14 jaar	14	11
Totaal 5 t/m 14 jaar	12	12
Brummen en Eerbeek	(%)	(%)
5/6 jaar	14	9
9/10/11 jaar	15	14
12/13/14 jaar	16	12
Totaal 5 t/m 14 jaar	15	12
Gemeente Hattem¹	(%)	(%)
5/6 jaar	13	8
9/10/11 jaar	12	11
12/13/14 jaar	#	#
Totaal 5 t/m 14 jaar	13	9
Gemeente Lochem	(%)	(%)
5/6 jaar	8	13
9/10/11 jaar	13	11
12/13/14 jaar	16	9*
Totaal 5 t/m 14 jaar	13	11
Gemeente Voorst	(%)	(%)
5/6 jaar	10	8
9/10/11 jaar	21	14*
12/13/14 jaar	13	13
Totaal 5 t/m 14 jaar	15	12

N.B. Totaalcijfers zijn gecorrigeerd voor leeftijd, zodat het percentage van de eindmeting geschikt is om te vergelijken met de nulmeting.

* Statistisch significant verschil tussen nul- en eindmeting met 95% zekerheid ($p < 0,05$).

Minder dan 50 respondenten. Het is daarom niet betrouwbaar om resultaten te presenteren.

¹ Voor gemeente Hattem zijn onvoldoende gegevens beschikbaar van schooljaar 2012/2013 en is schooljaar 2013/2014 gebruikt als nulmeting.

Het is belangrijk te realiseren dat overgewicht kan fluctueren over de jaren. Bij gewichtscijfers is sprake van natuurlijke fluctuatie, zeker als groepen relatief klein zijn, zoals bij lokale cijfers over (ernstig) overgewicht. De

cijfers uit tabel 2b dienen daarom voorzichtig geïnterpreteerd te worden. Het is een momentopname over een bepaalde groep in een bepaald jaar. De aanbeveling is om de resultaten voor gewicht vooral op regionaal niveau te interpreteren.

Gezond gewicht 3-jarigen

Het percentage 3-jarigen met een gezond gewicht is in de vijf JOGG gemeenten gelijk gebleven tussen 2014 en 2017 (90%).⁶ De overige 10% bevat voor het grootste gedeelte kinderen met overgewicht en voor een klein gedeelte kinderen met ondergewicht.

Het percentage overgewicht per gemeente kan nog niet nauwkeurig worden uitgerekend, omdat het definitieve databestand van de thuiszorgorganisaties nog niet opgeleverd is. In tabel 2c worden daarom voorlopige overgewichtscijfers weergegeven.

Ook in de totale GGD NOG regio is het percentage gezond gewicht gelijk gebleven tussen 2014 en 2017 (89%). Dit geldt ook voor het percentage overgewicht (8%).

5.2 Is de hoofddoelstelling behaald?

De onderzochte groep kinderen/jongeren met overgewicht tussen de 5 en 14 jaar is tussen schooljaar 2012/2013 en schooljaar 2016/2017 afgenomen van 13% naar 11%. Hiermee is de doelstelling, 2% afname in overgewicht, behaald.

Voor de 3-jarigen is het percentage kinderen met een gezond gewicht gelijk gebleven tussen 2014 en 2017 (90%).⁷

Tabel 2c: Gewicht van 3-jarigen per gemeente.

Gemeente	2014 (%)		2017 (%) ¹	
	over- gewicht	gezond gewicht	over- gewicht	gezond gewicht
Apeldoorn	8	90	7	90
Brummen	≤6	94	9-10	90
Hattem	≤6	94	4-6	94
Lochem	10	87	9-11	88
Voorst	6-8	92	7-9	90
Totaal 5 gemeenten	7-8	90	7-10	90
Totaal GGD NOG regio	8	89	8	89

N.B. *Schuinedgedrukte cijfers* zijn voorlopige cijfers.

De definitieve gegevens komen binnenkort op www.kvnog.nl.

¹ Voor gemeente Apeldoorn is 2016 als eindmeting gebruikt aangezien er voor 2017 te weinig gegevens beschikbaar zijn.

⁶ Voor Apeldoorn en Brummen zijn cijfers van de totale gemeente opgenomen.

⁷ Feitelijk kan niet worden bepaald of de doelstelling is behaald voor de 3-jarigen, aangezien het percentage overgewicht nog niet definitief is.

6 Resultaten beweging en beeldschermtijd

- Beweging
- Beeldschermtijd
- Zijn de doelstellingen behaald?

6 Resultaten beweging en beeldschermtijd

6.1 Beweging

In 2013 bewoog 83% van de kinderen 7 uur of meer in de week en in 2017 is dit 81%. Deze afname is niet significant, waardoor gesteld mag worden dat er geen verandering heeft plaatsgevonden. De lokale en regionale resultaten van beweging zijn weergegeven in tabel 3.

Tabel 3: Beweging bij kinderen van 4 t/m 12 jaar.

Beweegt minstens 7 uur in de week	Kinderen 2013 (%)	Kinderen 2017 (%)
Apeldoorn, wijk OW	84	83
Brummen en Eerbeek	80	77
Gemeente Hattem	83	76
Gemeente Lochem	86	81
Gemeente Voorst	82	83
Totaal GGG-gebied	83	81
Totaal GGD NOG regio	82	80

Geen statistisch significante verschillen tussen beide jaren.

6.2 Beeldschermtijd

In 2013 zat 70% van de kinderen dagelijks minder dan twee uur achter een beeldscherm, in 2017 is dat 72%. Deze toename is echter niet significant. Ook hier heeft geen verandering plaatsgevonden. In de gemeente Hattem en in de totale GGD NOG regio is er wel een significante verbetering zichtbaar (zie tabel 4).

Tabel 4: Beeldschermtijd bij kinderen van 0 t/m 12 jaar.

Zit dagelijks minder dan twee uur achter een beeldscherm	Kinderen 2013 (%)	Kinderen 2017 (%)
Apeldoorn, wijk OW	78	72
Brummen en Eerbeek	67	68
Gemeente Hattem	65	75*
Gemeente Lochem	67	70
Gemeente Voorst	68	74
Totaal GGG-gebied	70	72
Totaal GGD NOG regio	69	74*

* Statistisch significant verschil tussen beide jaren.

6.3 Zijn de doelstellingen behaald?

Het aandeel kinderen van 4 t/m 12 jaar dat 7 uur of meer per week beweegt is niet veranderd. De doelstelling (het percentage kinderen dat 7 uur of meer per week beweegt, is toegenomen), is voor deze leeftijdsgroep niet behaald.

Ook het aandeel kinderen dat dagelijks minder dan twee uur achter een beeldscherm zit, is niet toegenomen. Ook voor beeldschermtijd is de doelstelling niet behaald.

7 Resultaten voeding

- Fruit
- Groente
- Zoete drankjes
- Zijn de doelstellingen behaald?

7 Resultaten voeding

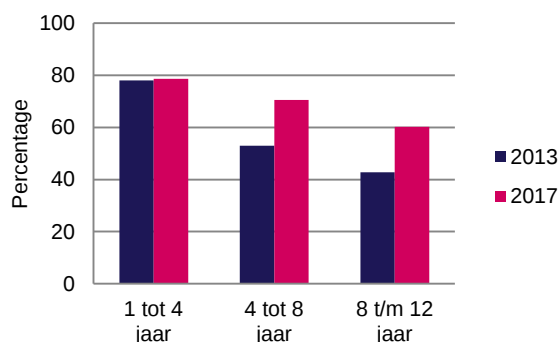
7.1 Fruit

De fruitconsumptie bij kinderen van 1 t/m 12 jaar is gestegen van 55% in 2013 naar 69% in 2017, een toename van 14% (zie tabel 6). Deze toename wordt veroorzaakt door een toename bij kinderen van 4 t/m 12 jaar (zie figuur 1). In de totale GGD NOG regio is de fruitconsumptie ook gestegen.

Tabel 6: Fruitconsumptie bij kinderen t/m 12 jaar.

Eet 7 dagen per week fruit	Kinderen 2013 (%)	Kinderen 2017 (%)
Apeldoorn, wijk OW	52	64
Brummen en Eerbeek	56	66*
Gemeente Hattem	49	63*
Gemeente Lochem	56	72*
Gemeente Voorst	60	74*
Totaal GGG-gebied	55	69*
Totaal GGD NOG regio	53	62*

* Statistisch significant verschil tussen beide jaren.

Figuur 1: Percentage kinderen (totaal GGG-gebied) dat dagelijks fruit eet, uitgesplitst naar leeftijdsgroepen.

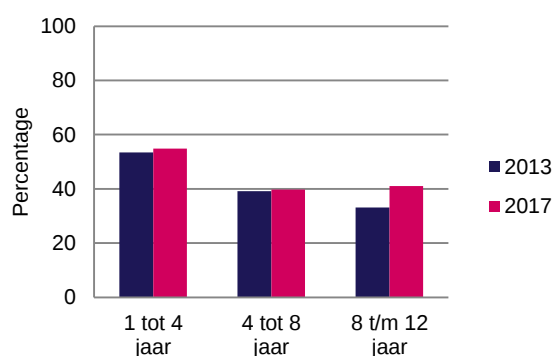
7.2 Groente

De groenteconsumptie bij kinderen van 1 t/m 12 jaar is gestegen van 40% in 2013 naar 45% in 2017 (zie tabel 7). Ook in de totale GGD NOG regio is het percentage gestegen. De toename in het GGG-gebied wordt met name veroorzaakt door een toename bij kinderen van 8 t/m 12 jaar (zie figuur 2).

Tabel 7: Groenteconsumptie bij kinderen t/m 12 jaar.

Eet 7 dagen per week groente	Kinderen 2013 (%)	Kinderen 2017 (%)
Apeldoorn, wijk OW	32	40
Brummen en Eerbeek	43	38
Gemeente Hattem	33	43*
Gemeente Lochem	47	49
Gemeente Voorst	43	48
Totaal GGG-gebied	40	45*
Totaal GGD NOG regio	39	44*

* Statistisch significant verschil tussen beide jaren.

Figuur 2: Percentage kinderen (totaal GGG-gebied) dat dagelijks groente eet, uitgesplitst naar leeftijdsgroepen.

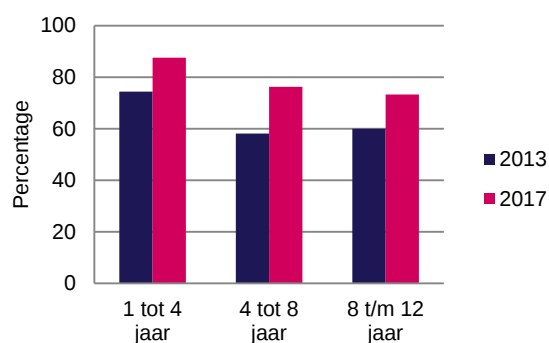
7.3 Zoete drankjes

In 2013 dronk 63% van de kinderen in het GGG-gebied maximaal twee zoete drankjes per dag. In 2017 is dit verbeterd naar 78% (tabel 8); een verschil van 15%. In alle leeftijdsgroepen is het drinken van zoete drankjes afgenomen (zie figuur 3).

Tabel 8: Zoete drankjes bij kinderen t/m 12 jaar.

Drinkt dagelijks maximaal 2 zoete drankjes	Kinderen 2013 (%)	Kinderen 2017 (%)
Apeldoorn, wijk OW	52	79*
Brummen en Eerbeek	65	76*
Gemeente Hattem	68	76
Gemeente Lochem	67	77*
Gemeente Voorst	66	82*
Totaal GGG-gebied	63	78*
Totaal GGD NOG regio	65	77*

* Statistisch significant verschil tussen beide jaren.

Figuur 3: Percentage kinderen (totaal GGG-gebied) dat maximaal twee zoete drankjes per dag drinkt, uitgesplitst naar leeftijdsgroepen.

Foto: Rob Voss.

7.4 Zijn de doelstellingen behaald?

De doelstellingen voor gezonde voeding zijn alle drie behaald voor de doelgroep kinderen t/m 12 jaar:

- Het percentage kinderen dat dagelijks fruit eet, is toegenomen van 55% naar 69%.
- Het percentage kinderen dat dagelijks groente eet, is toegenomen van 40% naar 45%.
- Het percentage kinderen dat dagelijks maximaal 2 zoete drankjes drinkt, is toegenomen van 63% naar 78%.

Het aandeel kinderen dat dagelijks fruit eet en maximaal twee zoete drankjes drinkt, is aanzienlijk gestegen tussen 2013 en 2017. In 2017 eten zeven op de tien kinderen dagelijks fruit en 8 op de 10 kinderen drinken maximaal twee zoete drankjes op een dag. Hoewel er ook een kleine verbetering zichtbaar is in groenteconsumptie, eet nog niet eens de helft van de kinderen dagelijks groente. Hier is dus nog winst te behalen.

8 Resultaten opvoedvaardigheden van ouders

- Stimuleren van beweging
- Ouder vindt ontbijt belangrijk
- Zoete drankjes beperken
- Zijn de doelstellingen behaald?

8 Resultaten opvoedvaardigheden van ouders

8.1 Stimuleren van beweging

Buitenspelen stimuleren

In 2013 stimuleerde de helft van de ouders zijn of haar kind (bijna) elke dag om buiten te spelen. In 2017 is dit 54%, maar de toename die er lijkt te zijn is niet significant (zie tabel 9). In de gemeente Voorst en in de regio NOG is wel een verbetering zichtbaar.

Tabel 9: Buitenspelen stimuleren

Ouder stimuleert kind (bijna) elke dag om buiten te spelen	Kinderen 2013 (%)	Kinderen 2017 (%)
Apeldoorn, wijk OW	49	46
Brummen en Eerbeek	47	54
Gemeente Hattem	39	46
Gemeente Lochem	57	55
Gemeente Voorst	51	62*
Totaal GGG-gebied	50	54
Totaal GGD NOG regio	50	53*

* Statistisch significant verschil tussen beide jaren.

Stimuleren om lopend of fietsend naar school te gaan

In 2013 stimuleerde 71% van de ouders in het GGG-gebied hun kind om lopend of fietsend naar school te gaan. Dit is afgenomen naar 64% in 2017 (zie tabel 10).

Tabel 10: Stimuleren om lopend of fietsend naar school te gaan

Ouder stimuleert kind om lopend of fietsend naar school te gaan	Kinderen 2013 (%)	Kinderen 2017 (%)
Apeldoorn, wijk OW	77	70
Brummen en Eerbeek	68	58*
Gemeente Hattem	72	68
Gemeente Lochem	70	63
Gemeente Voorst	66	63
Totaal GGG-gebied	71	64*
Totaal GGD NOG regio	69	64*

* Statistisch significant verschil tussen beide jaren.

8.2 Ouder vindt ontbijt belangrijk

Nagenoeg alle ouders (99%) vinden het belangrijk dat hun kind elke dag ontbijt. Dit was in 2013 het geval en is in 2017 hetzelfde gebleven. De lokale cijfers wijken hier niet vanaf.

8.3 Zoete drankjes beperken

Tussen 2013 en 2017 vinden steeds meer ouders het belangrijk dat hun kind minder zoete drankjes drinkt. In 2013 vond de helft van de ouders maximaal twee zoete drankjes per dag acceptabel, in 2017 vinden 7 van de 10 ouders dit acceptabel.

Tabel 11: Ouder vindt maximaal twee zoete drankjes per dag acceptabel

Ouder vindt maximaal 2 zoete drankjes op een dag acceptabel	Kinderen 2013 (%)	Kinderen 2017 (%)
Apeldoorn, wijk OW	44	68*
Brummen en Eerbeek	51	70*
Gemeente Hattem	51	72*
Gemeente Lochem	51	67*
Gemeente Voorst	49	73*
Totaal GGG-gebied	49	69*
Totaal GGD NOG regio	48	68*

* Statistisch significant verschil tussen beide jaren.

8.4 Zijn de doelstellingen behaald?

De doelstellingen met betrekking tot het stimuleren van buitenspelen en om lopend of fietsend naar school te gaan, zijn niet behaald:

- Het percentage ouders dat hun kind stimuleert om buiten te spelen, is gelijk gebleven.
- Het percentage ouders dat hun kind stimuleert om zelf lopend of fietsend naar school te gaan, is afgenomen (van 71% in 2013 naar 64% in 2017).

De doelstelling met betrekking tot ontbijt is behaald:

- Het percentage ouders dat het belangrijk vindt dat hun kind dagelijks ontbijt, is niet afgenomen tussen 2013 en 2017.

De doelstelling met betrekking tot zoete dranken is ruimschoots behaald:

- Het percentage ouders dat maximaal 2 zoete drankjes of minder per dag voor hun kind een acceptabele richtlijn vindt, is toegenomen (van 49% in 2013 naar 69% in 2017).

9 Resultaten procesevaluatie

- Activiteiten en JOGG-thema's
- Bereik van de doelgroep
- Resultaten per JOGG-pijler
- Successen- en uitdagingen van de JOGG werkwijze volgens JOGG-sleutelfiguren
- Regionale samenwerking

9 Resultaten procesevaluatie

9.1 Activiteiten en JOGG-thema's

Veel activiteiten gericht op zoete drankjes/water en beweging

Uit de activiteitenmonitors van de vijf JOGG-gemeenten blijkt dat er in de periode 2015 t/m 2017 veel activiteiten zijn geweest met betrekking tot de thema's zoete drankjes / water drinken en beweging. Ook groente- en fruitconsumptie hebben in de vijf gemeenten goed de aandacht gehad. Het aantal activiteiten gericht op groente en fruit was wel lager dan het aantal activiteiten gericht op zoete drankjes en bewegen.

Weinig activiteiten gericht op beeldschermtijd en ontbijt

In vergelijking met de aandacht en activiteiten die de thema's beweging en zoete drankjes/water hebben gekregen, zijn er op het gebied van beeldschermtijd en ontbijt veel minder activiteiten georganiseerd (dus ook minder dan de thema's groente en fruit).⁸

9.2 Bereik van de doelgroep

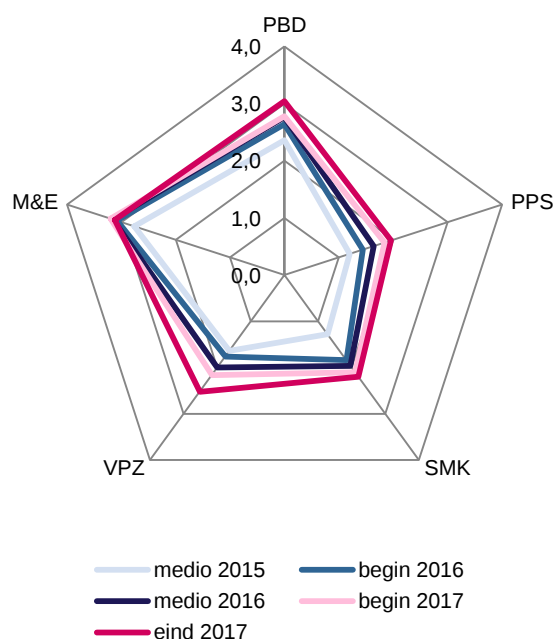
Uit de activiteitenmonitor blijkt dat de meeste JOGG-activiteiten gericht waren op de doelgroep kinderen van

⁸ N.B. Het is belangrijk om te beseffen dat JOGG niet als doel heeft om zoveel mogelijk activiteiten op te zetten. Het is een procesaanpak, een manier van werken. Het aantal activiteiten geeft wel een indicatie van de energie die in een bepaald thema is gestopt.

5 t/m 12 jaar (basisschoolleerlingen). Daarnaast zijn ouders/volwassenen bereikt en zijn er activiteiten geweest voor kinderen jonger dan 5 jaar en jongeren van 13 tot 19 jaar. Uit de interviews met sleutelfiguren binnen JOGG, kwam naar voren dat de doelgroep van 13 t/m 19 jaar het moeilijkst te bereiken is. Het beste kunnen deze oudere leerlingen bereikt worden via de middelbare school, dit is echter niet voor elke gemeente mogelijk. Dit speelt bijvoorbeeld in de gemeenten Hattem en Brummen waar geen middelbare school is en middelbare scholieren in een andere gemeente naar school gaan. Het is dan moeilijk om deze doelgroep met activiteiten te bereiken.

9.3 Resultaten per JOGG-pijler

Twee keer per jaar is de voortgang met betrekking tot de vijf pijlers besproken tussen de JOGG-regisseur, beleidsmedewerker en de landelijke JOGG-adviseur. De lokale resultaten zijn weergegeven in de factsheets die in december 2017 zijn uitgebracht per JOGG-gemeente (zie bijlage). In figuur 4 zijn de resultaten voor de vijf JOGG-gemeenten samengevoegd.

Figuur 4: Resultaten uit de voortgangstool van het totale JOGG-gebied. 1 = nog geen actie; 2 = de eerste stappen gezet; 3 = behoorlijk op weg; 4 = resultaten behaald.

Politiek Bestuurlijk Draagvlak (PBD)

Er is in de vijf JOGG-gemeenten geïnvesteerd in het creëren van draagvlak op bestuurlijk niveau binnen de gemeente. Succesvolle acties op dit gebied zijn onder andere dat gemeente Hattem en Voorst JOGG in hun nieuwe nota hebben opgenomen.

Publiek Private Samenwerking (PPS)

In de vijf JOGG-gemeenten is moeite gedaan om een netwerk op te bouwen met publieke en private partners. Er zijn veel contacten gelegd, maar dit heeft nog niet overal tot voldoende vervolgstappen en concrete afspraken geleid. In fase twee van JOGG is het belangrijk om concrete samenwerkingsverbanden aan te gaan.

Sociale Marketing en Communicatie (SMK)

Het idee van deze pijler is dat onder andere specifieke doelgroepen op de juiste manier worden benaderd. Denk aan doelgroepen met een lage sociaal economische status of een andere cultuur. Ook gaat het om het betrekken en op de juiste manier benaderen van de sociale omgeving van de doelgroep. De regionale drinkwatercampagne is volgens de principes van SMK opgezet. In 2017 namen meer dan 2700 zwemlessers deel aan een regionale campagne om water drinken te stimuleren.

Gemeenten geven aan wel rekening te houden met de manier van benaderen van de doelgroep, maar volgen niet altijd methoden of stappenplannen hiervoor.

Verbinding Preventie en Zorg (VPZ)

Het is belangrijk dat er een goede samenwerking is tussen preventie en zorg. Dit moet op elkaar worden afgestemd en beter worden ingericht. Deze veranderingen zijn blijvend en zo kan er continuïteit en borging komen. Op het gebied van deze pijler zijn er (met name in 2017) grote stappen gezet door de vijf JOGG-gemeenten. Werkgroepen binnen de JOGG-gemeenten hebben gewerkt aan een gezamenlijk stappenplan of 'zorgpad' waardoor professionals elkaar weten te vinden en beter kunnen samenwerken.

9.4 Successen- en uitdagingen van de JOGG-werkwijze volgens GGG-sleutelfiguren

Successen

Uit de interviews met JOGG-sleutelfiguren binnen de vijf JOGG-gemeenten kwam naar voren dat er veel enthousiasme is voor JOGG. Alle geïnterviewden waren enthousiast voor de JOGG-werkwijze.

"De JOGG-aanpak spreekt mij erg aan omdat die de integraliteit benadrukt. Bewegen en gezond eten wordt natuurlijk op een heleboel plekken los gestimuleerd, maar het aan elkaar verbinden, dat vind ik de kracht van JOGG." (wethouder)

Daarnaast benadrukt een aantal sleutelfiguren dat een gezonde leefstijl meer op het netvlies is gekomen bij de doelgroep en dat JOGG meer bekendheid heeft gekregen binnen de gemeente.

"Er zijn veel verbindingen gelegd, er is een netwerk tot stand gekomen. Heel veel mensen weten de JOGG regisseur rechtstreeks te vinden, zodat je heel wat activiteiten integraler kunt aanpakken." (beleidsmedewerker)

Vooral op basisscholen heeft de gezonde leefstijl veel aandacht gehad en er zijn meer scholen gekomen die deze gezonde thema's willen oppakken.

"Voor onze basisschool is 'Woensdag Waterdag' een succes. De gemeente heeft hierin een faciliterende rol, dat is erg prettig: de bidons worden geregeld, er komt een artiest voor de opening. Het wordt je daarmee

makkelijk gemaakt. Het idee is één, maar de uitvoering, daar zit ook veel werk aan vast. Dus dan is het gewoon prettig dat je daarin ondersteuning krijgt".
(directeur basisschool)

Er is in de JOGG-gemeenten een betere samenwerking gekomen tussen preventie en zorg.

Uitdagingen

De geïnterviewde JOGG-sleutelfiguren benadrukken dat het belangrijk is om de gezonde leefstijl aandacht te blijven geven en elkaar te blijven stimuleren.

"De grootste uitdagingen zijn om genoeg tijd en geld te hebben voor een dergelijk samenwerkingsverband. [...] Gezien de tijd en energie die in dit traject is gestoken en het mooie resultaat tot nu toe, is het heel belangrijk dat dit geborgd gaat worden." (fysiotherapeut)

De JOGG-werkwijze is een "weg van de lange adem". Er moet eerst veel worden geïnvesteerd, voordat er resultaten zichtbaar worden. Het tot stand komen van samenwerkingsverbanden met bedrijven en organisaties blijkt veel energie en tijd te kosten.

"Het is belangrijk om een cultuuromslag te bewerkstelligen en dit is een weg van de lange adem." (JOGG regisseur)

Op basisscholen lijkt de grootste uitdaging bij de ouders te liggen. Op sommige basisscholen is eerst een cultuuromslag bij ouders nodig voordat zij de richtlijnen accepteren, die de school geeft voor gezonde voeding. Het is voor scholen een uitdaging om hier goed mee om te gaan.

Het blijkt voor alle JOGG-gemeenten een grote uitdaging om de sportkantine gezonder te maken. Er is nog veel weerstand, met name vanuit commercieel oogpunt. De kantine is een belangrijke bron van inkomsten en sportverenigingen zijn bang dat hun inkomsten dalen als ze (alleen) gezonde producten gaan aanbieden.

9.5 Regionale samenwerking

De regionale samenwerking van de vijf JOGG-gemeenten was onder andere bedoeld om samen op te trekken, van elkaar te leren, grotere samenwerkingsverbanden aan te gaan en een gezamenlijke ondersteuning vanuit de GGD en het Evaluatiebureau te krijgen. De regionale samenwerking heeft helaas niet tot grootschalige (PPS) samenwerkingsverbanden geleid, aangezien bedrijven vaak niet met andere of meerdere gemeenten wilden samenwerken.

Regionaal is de pijler Monitoring en Evaluatie goed opgepakt (door de GGD en het Evaluatiebureau). Ook is volgens de Sociale Marketing methodiek gezamenlijk een regionale drinkwatercampagne opgezet en uitgevoerd voor kinderen die zwemles volgen en hun ouders. Uit een apart evaluatieonderzoek bleek dat deze drinkwatercampagne erg goed gewaardeerd werd en succesvol was.

Verder was het soms ook zoeken voor de vijf gemeenten wat ze gezamenlijk konden oppakken.

10 Conclusie, discussie en aanbevelingen

- Conclusie en discussie
- Aanbevelingen

10 Conclusie, discussie en aanbevelingen

10.1 Conclusie en discussie

Ondanks de relatief korte follow-up tijd zijn er positieve veranderingen in gewicht en leefstijl waargenomen. Het aandeel kinderen met overgewicht is gedaald in het GGG-gebied, meer kinderen eten dagelijks fruit en groente en minder kinderen drinken veel zoete drankjes. Ook vinden meer ouders het belangrijk dat hun kind niet te veel zoete drankjes drinkt. Nagenoeg alle ouders vinden het belangrijk dat hun kind elke dag ontbijt.

Beweging en beeldschermtijd zijn helaas niet positief veranderd in de afgelopen jaren. Ouders stimuleren hun kind zelfs minder vaak om lopend of fietsend naar school te gaan. Uit de procesevaluatie blijkt dat er weinig activiteiten hebben plaatsgevonden met betrekking tot het thema beeldschermtijd. Dit zou de oorzaak kunnen zijn dat hier geen verandering zichtbaar is. Op het gebied van beweging zijn echter wel heel veel acties uitgezet en er zijn veel activiteiten geweest op basisscholen. Het percentage kinderen dat aan de beweegnorm voldoet was echter in 2013 al vrij hoog (83%). Mogelijk werkt GGG mee aan het voorkomen van een daling van dit percentage. In de huidige maatschappij, waarin we steeds digitaler worden, is het denkbaar dat de tijd achter een beeldscherm juist zou toenemen en dat daardoor de beweging afneemt. Uit een onderzoek van Jantje Beton blijkt dat kinderen minder regelmatig buitenspelen dan in 2013. De belangrijkste barrières voor kinderen zijn dat ze de speelplekken in de buurt saai vinden of dat ze liever binnen spelen⁹. We zien gelukkig geen afname van beweging in de huidige evaluatie.

⁹ Onderzoek buitenspelen 2018, Jantje Beton.

Zorgelijk is dat ouders hun kind minder stimuleren om lopend of fietsend naar school te gaan. Een verklaring zou kunnen zijn dat meer ouders werken en hun kind op doorreis naar het werk brengen met de auto. Onderzoek is nodig om dit aan te tonen.

Op het gebied van zoete dranken (hier is uiteraard water drinken aan gekoppeld, dit is echter niet gemeten) is de grootste winst geboekt. Veel meer kinderen drinken maximaal twee zoete drankjes op een dag en veel meer ouders vinden dit acceptabel. Dit is in lijn met de resultaten van de procesevaluatie, waaruit blijkt dat er veel is ingestoken op dit thema (denk aan de regionale drinkwatercampagne voor zwemlessers). Minder zoete dranken (en meer water) drinken wordt steeds breder geaccepteerd en dit maakt dat dit een makkelijke en logische keuze wordt voor kinderen.

De leeftijdscategorie waar de meeste winst lijkt te zijn behaald, is de categorie van 4 t/m 12 jaar, ofwel de basisschool leerlingen. Dit geldt met name voor de thema's fruit en groente. Dit is in lijn met uitkomsten van de procesevaluatie, die toont dat de meeste activiteiten waren gericht op basisschoolleerlingen.

Met deze evaluatie kunnen geen oorzakelijke verbanden worden gelegd. De resultaten kunnen dan ook niet automatisch worden toegeschreven aan GGG (omdat er geen controlegroep is betrokken in het onderzoek).

In de totale GGD NOG regio zien we ongeveer hetzelfde beeld; ook daar is overgewicht afgenomen en zijn er positieve gedragsveranderingen gevonden. Dit kan worden verklaard aan de hand van de vele initiatieven op het gebied van stimuleren van gezondheid in de hele regio: er zijn naast de GGG-gemeenten ook JOGG-gemeenten in de Noord-Veluwe en gemeente Doetinchem, en ook in niet JOGG-gemeenten wordt intensief ingezet op een gezonde leefstijl. Een voorbeeld is de Gezonde School, waar alle basisscholen aan kunnen meedoen en 'Achterhoek in Beweging'. En op landelijk niveau wordt bijvoorbeeld in publiekscampagnes ook aandacht besteed aan een gezonde leefstijl.

Betrokkenen van GGG zijn enthousiast over de JOGG-werkwijze en geven aan dat het belangrijk is om dit voort te zetten en te zorgen voor borging in de toekomst. Het is een weg van de lange adem.

Er is in alle vijf GGG-gemeenten besloten om JOGG voort te zetten in de komende drie jaar.

10.2 Aanbevelingen

- Er is in de periode 2015-2017 al heel veel gedaan en bereikt. Probeer dit in de periode 2018-2020 te continueren en waar mogelijk uit te breiden, zoals bijvoorbeeld voortzetting van de drinkwater campagne voor zwemlessende kinderen en hun ouders. Het verbeteren en behouden van de (gezonde) leefstijl is een zaak van lange adem.
- Er is een significante afname van het aandeel ouders dat hun kind stimuleert om lopend of fietsend naar school te gaan. Het is goed als hier aandacht voor komt in de vorm van voorlichting of activiteiten voor ouders. Het is echter nuttig om eerst onderzoek te doen naar de oorzaak van de afname.
- Effecten van gezondheidsbevorderende programma's zoals GGG zijn pas op lange termijn zichtbaar. De follow-up tijd van dit onderzoek is beperkt. Richt de evaluatie bij continuering van GGG uiteindelijk op de periode 2015 – 2020. Zeker voor effecten op de einduitkomstmaat (overgewicht) is het belangrijk om te richten op de langere termijn en mogelijke trends in kaart te brengen. In het theoretisch model dat het JOGG-bureau hanteert, starten mogelijke veranderingen in gezondheid en ziekte pas drie jaar na de start van het programma. Het is belangrijk om hier bij de interpretatie van de huidige conclusies, zeker die over gewicht, rekening mee te houden.
- Uit de procesevaluatie blijkt dat er veel activiteiten zijn geweest voor basisschoolleerlingen. Het is aan te bevelen om hiermee door te gaan in de tweede fase van GGG en daarnaast ook voldoende activiteiten op 0-4 en 12-19 jarigen te richten.
- In het algemeen is bekend dat de fruit- en groenteconsumptie daalt bij stijgende leeftijd van het kind. Mogelijk doordat ouders er minder controle over nemen of krijgen. Hier kan met het activiteiten aanbod op ingespeeld worden.
- Aangezien nog niet eens de helft van de kinderen dagelijks groente eet, is het aan te bevelen extra aandacht te besteden aan dit thema.
- Probeer met behulp van de SMK pijler ook de kinderen te bereiken die nog niet voldoende bewegen en gezond eten. Dit kan door eerst te onderzoeken wat belangrijke kenmerken van deze kinderen zijn en hoe ze het beste kunnen worden benaderd.

Bijlagen

Bijlage 1: Overgewichtcijfers

Bijlage 2: Kindermonitor

Bijlage 3: Toelichting statistisch significant verschil

Bijlage 4: Procesevaluaties lokale GGG-gebieden

1 Achtergrondinformatie overgewichtcijfers

Preventieve Gezondheidsonderzoeken

De jeugdgezondheidszorg van de GGD meet tijdens de preventieve gezondheidsonderzoeken (PGO) lengte en gewicht van vrijwel alle 3-, 5/6-, 9/10 en 12/13-jarigen. Deze metingen worden door een professional op uniforme wijze uitgevoerd. Op basis van deze metingen en landelijk overeengekomen afkappunten is bepaald hoeveel kinderen een normaal gewicht hebben en bij hoeveel kinderen sprake is van (ernstig) overgewicht.

Bij de GGD zijn met ingang van schooljaar 2014-2015 de leeftijdsgroepen die gemeten en gewogen worden gewijzigd. Aangezien gewichtscijfers fluctueren met leeftijdscategorieën is het belangrijk om deze zo constant mogelijk te houden. Om voor evaluatie van GGG een goede vergelijking te kunnen maken zijn de volgende groepen in de analyses meegenomen:

- Voorheen werden kinderen uit groep 2 opgeroepen (over het algemeen 5/6-jarigen), nu worden 5-jarigen opgeroepen. In de praktijk zitten hier ook 6-jarigen tussen, waardoor de gegevens over beide schooljaren goed vergelijkbaar zijn.
- Voorheen werden kinderen uit groep 7 opgeroepen (over het algemeen 10/11-jarigen), nu wordt er collectieve voorlichting gegeven in groep 7 en is er een meetmoment bij 9 jarigen. Om gegevens over beide schooljaren te vergelijken zijn uit beide jaren alle 9/10/11-jarigen geselecteerd.
- Voorheen werden jongeren uit klas 2 opgeroepen (over het algemeen 13/14-jarigen), nu worden alle jongeren uit klas 1 opgeroepen (over het algemeen 12/13-jarigen). Om gegevens over beide schooljaren te vergelijken zijn uit beide jaren alle 12/13/14-jarigen geselecteerd.

In de tabel op de volgende pagina zijn de aantallen respondenten van de PGO gegevens weergegeven per GGG-gemeente.

Medio 2015 zijn voor GGG cijfers over (ernstig) overgewicht opgeleverd aan de gemeenten als nulmeting. Deze cijfers richtten zich nog op de 'oude' leeftijdsgroepen. Bovendien zijn destijds gegevens van twee schooljaren gecombineerd (2012-2014) om tot grotere groepen te komen en natuurlijke fluctuaties per jaar te minimaliseren. Uit oogpunt van evaluatie is nu gekozen om voor de nul- en eindmeting gegevens uit één schooljaar te gebruiken, om voldoende follow-up tijd te hebben. Dit maakt dat de eerder opgeleverde gegevens van de nulmeting niet geheel overeenkomen met huidige nulmeting cijfers.

Voor alle GGG-gebieden worden cijfers weergegeven op basis van postcode selectie. Daarbij worden gegevens uit schooljaar 2012/2013 als nulmeting gezien en gegevens uit schooljaar 2016/2017 als eindmeting. Voor gemeente Hattem zijn onvoldoende gegevens beschikbaar voor de nulmeting in 2012/2013. Daarom is voor gemeente Hattem schooljaar 2013/2014 als nulmeting gebruikt. Om te bepalen of er sprake is van een verschil tussen nul- en eindmeting is de chikwadraattoets uitgevoerd.

Tabel: aantallen respondenten van de PGO's (5 – 14-jarigen) per JOGG-gebied.

JOGG-gebied		Aantal kinderen 2012/2013*	Aantal kinderen 2016/2017
Apeldoorn, wijk OW	5/6 jaar	249	167
	9/10/11 jaar	289	219
	12/13/14 jaar	268	299
Brummen en Eerbeek	5/6 jaar	146	128
	9/10/11 jaar	182	178
	12/13/14 jaar	186	162
Gemeente Hattem*	5/6 jaar	148	100
	9/10/11 jaar	2012/2013: 1, 2013/2014: 149	130
	12/13/14 jaar	2012/2013: 21, 2013/2014: 9	7
Gemeente Lochem	5/6 jaar	290	240
	9/10/11 jaar	415	293
	12/13/14 jaar	328	329
Gemeente Voorst	5/6 jaar	230	221
	9/10/11 jaar	288	220
	12/13/14 jaar	204	230
GGG-gebied totaal	5/6 jaar	1028	856
	9/10/11 jaar	1184	1040
	12/13/14 jaar	1007	1027

*Voor gemeente Hattem zijn onvoldoende gegevens beschikbaar voor de nulmeting in 2012/2013. Daarom is schooljaar 2013/2014 als nulmeting gebruikt.

Thuiszorg

De overgewichtcijfers van de 3-jarigen zijn opgevraagd bij Verian Jeugdgezondheidszorg (gemeente Apeldoorn, Brummen, Hattem en Voorst) en Yunio (gemeente Lochem). Kinderen worden door het consultatiebureau gewogen tussen 2 jaar en 10 maanden en 3 jaar en 6 maanden.

Tabel: aantallen respondenten, thuiszorg (3-jarigen) per JOGG-gebied.

Gemeente	Aantal 3-jarige kinderen 2014	Aantal 3-jarige kinderen 2017*
Gemeente Apeldoorn*	1219	2017: 13; 2016: 1485
Gemeente Brummen	100	149
Gemeente Hattem	85	125
Gemeente Lochem	249	234
Gemeente Voorst	172	234
Totaal 5 gemeenten	1825	755

¹ Voor gemeente Apeldoorn is 2016 als eindmeting gebruikt aangezien er voor 2017 te weinig gegevens beschikbaar zijn.

2 Achtergrondinformatie Kindermonitor

Onderzoeksopzet en respons

In het najaar van 2013 en 2017 heeft GGD Noord- en Oost-Gelderland de Kindermonitor uitgevoerd om de gezondheid van 0-12 jarige kinderen in de regio in kaart te brengen. In 2013 is per gemeente een steekproef getrokken van 1.500 kinderen die bij de start van het onderzoek tussen 6 maanden en 12 jaar oud waren. Met deze steekproefgrootte is het bij voldoende respons mogelijk om op gemeenteniveau betrouwbare cijfers te presenteren. Aan de ouders van deze kinderen is gevraagd digitaal de vragenlijst in te vullen voor het betreffende kind. Per gezin is maximaal 1 kind aangeschreven. In de GGG-regio hebben de ouders van 13.428 kinderen de vragenlijst ingevuld. De respons komt daarmee op 42%.

In 2017 zijn ouders van kinderen in de leeftijd van 0 t/m 12 jaar digitaal benaderd via thuiszorgorganisaties en scholen. In de GGG-regio hebben de ouders van 12.388 kinderen de vragenlijst deels of volledig ingevuld. Dit is een respons van 27% op basis van het verwacht aantal bereikte ouders.

Tabel aantallen per jaar per JOGG gebied.

Aantal deelnemers Kindermonitor per JOGG- gebied	Aantal 2013 (n)	Aantal 2017 (n)
Apeldoorn, wijk OW	94	274
Brummen en Eerbeek	519	298
Gemeente Hattem	356	175
Gemeente Lochem	671	438
Gemeente Voorst	693	330
Totaal GGG-gebied	2333	1515
Totaal GGD NOG regio	13428	11779

Analyse

De analyse van de gegevens uit de Kindermonitor is gedaan met de chikwadraattoets. Door de chikwadraattoets te doen binnen "Complex Samples" wordt een zo representatief mogelijk beeld gegeven van de werkelijkheid. Er wordt namelijk gewerkt met gewogen data. Dit betekent dat de gegevens zijn gecorrigeerd naar de daadwerkelijke bevolkingssamenstelling. Als er bijvoorbeeld in het onderzoek veel meer ouders van jongens dan van meisjes hebben gereageerd terwijl er in werkelijkheid evenveel jongens als meisjes zijn, dan wordt hiervoor 'gecorrigeerd'. Zo ook met leeftijd en gemeente.

3 Toelichting statistisch significant verschil

In dit rapport wordt in bijna alle tabellen aangegeven of er al dan niet sprake is van een statistisch significant verschil. Dit is een term uit de statistiek om aan te geven of een gevonden verschil ook wetenschappelijk aantoonbaar is. Hieronder volgt een toelichting.

Een percentage is bepaald op een groep respondenten. Dit percentage had net iets anders kunnen zijn als de groep respondenten net iets anders was. Met andere woorden er zit een natuurlijke fluctuatie in een percentage. Vanuit de statistiek wordt dit weergegeven met een 95% betrouwbaarheidsgebied. Een percentage van 10% heeft dan bijvoorbeeld een betrouwbaarheidsgebied van 8% tot 12%. Dit betekent dat het percentage voor de onderzochte groep 10% is, maar dat met 95% zekerheid is te zeggen dat het in soortgelijke groepen tussen 8% en 12% ligt.

Als je wilt bepalen of twee percentages van elkaar verschillen, moet je dus rekening houden met de betrouwbaarheidsgebieden van beide percentages. Je toetst dan of beide betrouwbaarheidsgebieden verschillend zijn. Bij een statistisch significant verschil kun je met 95% zekerheid zeggen dat dat de beide betrouwbaarheidsgebieden verschillend zijn.

In het algemeen geldt dat bij grote onderzoeken met veel deelnemers al snel statistisch significante verschillen worden gevonden (immers, bij veel deelnemers krijg je een smal betrouwbaarheidsgebied).

Verder geldt dat het voor het aantonen van kleine verschillen grote groepen nodig zijn (immers, bij kleine verschillen overlappen de betrouwbaarheidsgebieden snel).

4 Procesevaluaties lokale GGG-gebieden

In de volgende bijlagen worden de resultaten van de procesevaluaties van de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Hattem en Lochem van eind 2017 weergegeven. De gemeente Voorst heeft eind 2017 geen procesevaluatie laten opstellen door het Evaluatiebureau.

Factsheet procesevaluatie JOGG Apeldoorn 2014 - 2017

Caroline Timmerman en Agathe de Lange, november 2017

Inleiding

Apeldoorn is medio 2014 gestart met Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) en heeft één wijk als JOGG-wijk aangewezen: Osseveld-Woudhuis (OW). De doelstellingen van Apeldoorn richten zich op het stimuleren van het drinken van meer water en minder zoete drankjes, het stimuleren van het eten van meer groente en fruit en het stimuleren van bewegen. Daarbij richt Apeldoorn zich in eerste instantie op jongeren van 10-14 jaar en op ouders van kinderen van 0-12 jaar.

In deze factsheet zijn de resultaten verwerkt van de activiteitenmonitor (figuren 1 t/m 3), de voortgangstool (tabel) en de interviews die zijn gehouden met sleutelfiguren binnen de JOGG-werkwijze in de gemeente Apeldoorn.

Successen

Enthousiasme voor JOGG

In interviews met de JOGG regisseur, beleidsmedewerker en drie JOGG-sleutelfiguren in de gemeente Apeldoorn is gevraagd naar de succesfactoren en uitdagingen van JOGG. Alle geïnterviewden waren enthousiast voor de JOGG-werkwijze.

"Ik ervaar JOGG zelf als positief en ik zou het zeker ook in andere wijken gaan doen." (lid wijkraad)

"De JOGG-aanpak spreekt mij erg aan omdat die de integraliteit benadrukt. Bewegen en gezond eten wordt natuurlijk op een heleboel plekken los gestimuleerd, maar het aan elkaar verbinden, dat vind ik de kracht van JOGG." (wethouder)

Gezonde leefstijl meer op het netvlies

De geïnterviewden geven aan dat JOGG en de gezonde leefstijl meer aandacht hebben gekregen onder de inwoners.

"Een gezonde leefstijl is meer op het netvlies gekomen van de mensen; het heeft meer bekendheid gekregen." (lid Wijkraad)

Uitgelicht: samenwerking met Apenheul

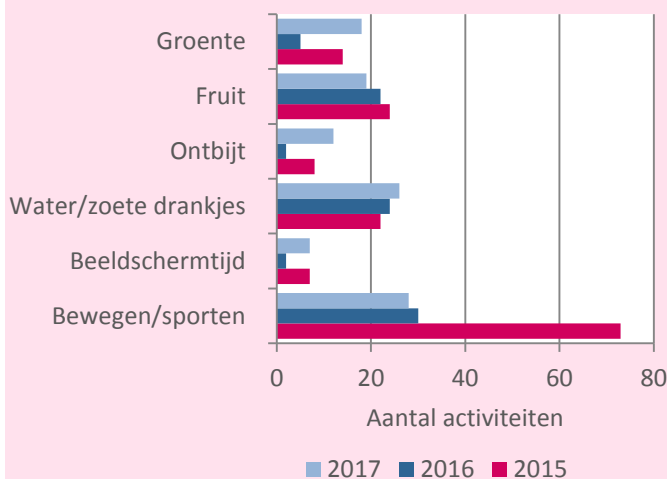

Door de samenwerking met Apenheul zijn meer dan 2000 kinderen van 40 basisscholen bereikt. Er is drie dagen lang aandacht geweest voor gezonde voeding en bewegen en ter afsluiting is een bezoek aan Apenheul gebracht. De samenwerking zal in de toekomst worden voortgezet.

"Het verbinden van onderwijs, Apenheul en de gemeente (de JOGG-aanpak) en jongeren stimuleren om gezond te eten en te bewegen. Dat hele pakketje met de pakkende titel 'Apentrots' vind ik wel een heel leuk, typisch Apeldoorns, resultaat." (wethouder)

Fig 1: Activiteiten gericht op thema's

(Er zijn meerdere thema's per activiteit mogelijk)

Uitdagingen

Volgens de geïnterviewden zijn successen afhankelijk van enthousiaste mensen en voldoende middelen. Het is belangrijk om de netwerken die er zijn, aan te boren en enthousiast te maken. Een (JOGG) regisseur zal altijd noodzakelijk zijn als je de JOGG-werkwijze in de toekomst wilt voortzetten. Het is nodig om zaken aandacht te blijven geven en te blijven stimuleren.

"Je moet dingen aandacht blijven geven, anders ebt het weer weg." (beleidsmedewerker)

"Het is belangrijk dat netwerken in stand blijven en dat professionals van verschillende relevante partijen, zoals onderwijs en eerste lijn gezondheidszorg, elkaar blijven ontmoeten en elkaar blijven stimuleren." (wethouder)

Uitgelicht: Cool 2B Fit

Cool 2B Fit is een programma dat zich richt op leefstijlverandering voor kinderen met overgewicht. Dit onder deskundige begeleiding van een diëtist, psycholoog, kinderfysiotherapeut en sportinstructeur / sportaanbieder. Gedurende een periode van 18 maanden worden kinderen met overgewicht en hun gezin intensief begeleid door deze 1^e lijns professionals. In Apeldoorn zijn er 3 groepen, in totaal ongeveer 30 kinderen, begeleid. Resultaten zijn dat de conditie en het beweegplezier van de kinderen groeit en dat het gewicht en vetpercentage van de kinderen afneemt. Een kinderfysiotherapeut uit Apeldoorn over de uitdagingen van dit programma:

"De grootste uitdagingen zijn om genoeg tijd en geld te hebben voor een dergelijk samenwerkingsverband. Dit was ook wel de basis voor de successen van afgelopen tijd: ieder heeft tijd vrijgemaakt en heeft prioriteit hieraan gegeven en er was subsidie van de zorgverzekeraar. Gezien de tijd en energie die in dit traject is gestoken en het mooie resultaat tot nu toe, is het heel belangrijk dat dit geborgd gaat worden. Hiervoor blijft een JOGG regisseur noodzakelijk." (fysiotherapeut)

Lokale activiteiten

Een selectie uit de JOGG-activiteiten in de periode nov 2016 – nov 2017:

- **Nijntje beweegdiploma.** In totaal al 10 basisscholen en ruim 1000 kleuters bereikt.
- **Samenwerking met Apenheul** (zie kader 'Uitgelicht' pag. 1).
- **De Gezonde School aanpak**
- **Cool 2B Fit** (zie kader 'Uitgelicht: Cool 2B Fit).
- **Theatervoorstelling met aandacht voor kinderen met ondergewicht.** Ontstaan vanuit de preventie-gedachte m.b.t. gezond gewicht. Er was een hoge opkomst van ouders met kinderen.
- **Regionale drinkwatercampagne** (zie pag. 3 bij pijler SMK).

Uitgelicht: Gezonde Sportkantine

De Gezonde Sportkantine blijkt (net als in andere JOGG gemeenten), een uitdaging. Er is nog veel weerstand, met name vanuit commercieel oogpunt. De kantine is een belangrijke bron van inkomsten en sportkantines zijn bang dat hun inkomsten zullen dalen als ze (alleen) gezonde producten gaan aanbieden.

Resultaten per JOGG-pijler

Politiek Bestuurlijk Draagvlak (PBD)

In 2017 is in Apeldoorn geïnvesteerd in het vergroten van de bekendheid van de JOGG aanpak in de gemeentelijke organisatie om zodoende te komen tot een integrale aanpak. Er is gesproken met ambtenaren van onderwijs, volks/jeugdgezondheidszorg, sport, openbare ruimte (ontwerpers), projectleiders en HRM. De volgende thema's kwamen aan de orde: buitenspelen, bewegen in de openbare ruimte, vitaliteit op de werkvloer en sportevenementen.

Publiek Private Samenwerking (PPS)

Apeldoorn heeft een behoorlijk JOGG-netwerk opgebouwd in de afgelopen drie jaren, wat bestaat uit verschillende partners. Circa 30 tot 40 partijen zijn actief betrokken. Zij leveren een bijdrage in de vorm van onder andere mensen, uren en het beschikbaar stellen van faciliteiten.

"Er zijn veel verbindingen gelegd, er is een netwerk tot stand gekomen. Heel veel mensen weten de JOGG regisseur rechtstreeks te vinden, zodat je heel wat activiteiten integraler kunt aanvliegen."
(beleidsmedewerker)

Verbinding Preventie en Zorg (VPZ)

Deze pijler is in 2017 actief opgepakt en er ligt nu een plan van aanpak VPZ. De JOGG regisseur neemt standaard deel aan de brede overleggen voor professionals rondom Jeugd. Een mooi vooruitzicht is dat het landelijke basismodel Care 4 Obesity voor de ketenaanpak van overgewicht en obesitas in Apeldoorn wordt geïmplementeerd.

¹⁰Sociale Marketing (SMK)

De regionale drinkwatercampagne is volgens de principes van SMK opgezet. In 2017 namen meer dan 2700 zwemlessers deel aan een regionale campagne om water drinken te stimuleren; waaronder ca. 450 kinderen die in zwembad Malkander zwemlessen volgden.

Fig 2: Activiteiten gericht op JOGG-Pijlers

(Er zijn meerdere pijlers per activiteit mogelijk)

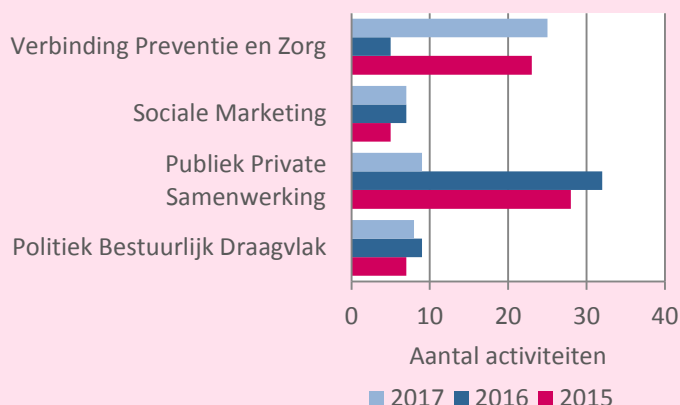
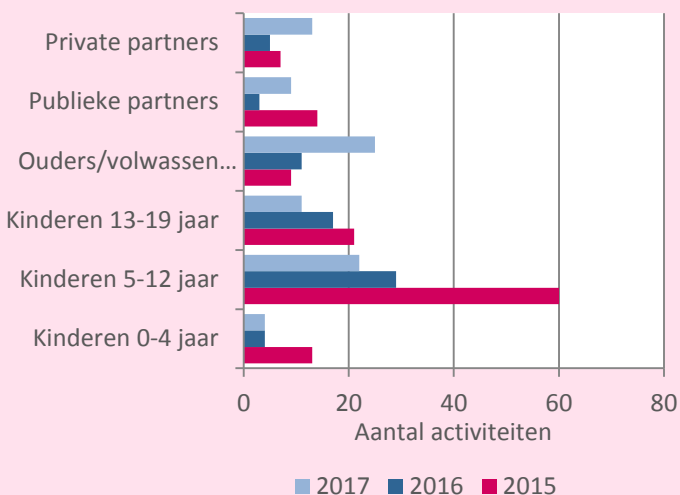

Fig 3: Activiteiten gericht op doelgroepen

De figuren 1, 2 en 3 zijn gebaseerd op de activiteitenmonitor die door de JOGG-regisseur is bijgehouden. In het eerste jaar zijn nog alle gesprekken in de monitor opgenomen, terwijl in 2016 en 2017 vooral concrete activiteiten zijn opgenomen. Dit verklaart de afname in de grafiek.

¹⁰ Foto: Rob Voss

Tabel 1: Gemiddelde scores bij afname Voortgangstool

JOGG-pijlers	Apeldoorn		
	medio 2015	medio 2016	eind 2017
Lokale Organisatie	2,4	3,0	3,2
Politiek Bestuurlijk Draagvlak	2,2	2,4	3,4
Publiek Private Samenwerking	1,2	1,8	2,0
Sociale Marketing	1,6	2,0	1,8
Verbinding Preventie & Zorg	1,6	1,8	3,0
Monitoring & Evaluatie	2,2	3,2	3,2
Communicatie	2,6	2,6	2,8

Voortgangstool

Uit de Voortgangstool blijkt dat Apeldoorn in de afgelopen jaren op alle pijlers vooruitgang heeft geboekt. Apeldoorn is goed op weg met de pijlers Lokale Organisatie, Politiek Bestuurlijk Draagvlak en Verbinding Preventie en Zorg. De eerste stappen zijn gezet als het gaat om Publiek Private Samenwerking en Sociale Marketing.

1=nog geen actie; 2=de eerste stappen gezet 3=behoorlijk op weg; 4=resultaat behaald.

Conclusie / aanbevelingen

Er is de afgelopen jaren hard gewerkt en veel bereikt binnen JOGG in gemeente Apeldoorn. Veel verbindingen zijn tot stand gekomen en een groot JOGG-netwerk is daarvan het resultaat. Er zijn mooie gezondheidsprogramma's uitgevoerd en veel activiteiten zijn opgezet om een gezonde leefstijl te bevorderen. Hiervoor is veel geïnvesteerd. Het is heel positief dat Apeldoorn voortbouwt op deze investering, door JOGG in de komende jaren voort te zetten.

In het plan van aanpak richtte Apeldoorn zich vooral op de doelgroep 10 – 14-jarigen en ouders van kinderen van 0-12 jaar. In de praktijk is er vooral veel gedaan voor kinderen op de basisschool en hun ouders. De komende periode zou de doelgroep van 12-19 en 0-4 jaar meer aandacht mogen krijgen.

Het is succesvol dat de verbinding tussen preventie en zorg (VPZ) groeiende is. Hierdoor worden preventie en zorg in de gemeente Apeldoorn beter ingericht en op elkaar afgestemd. Het is belangrijk dat hiervoor continuïteit en borging komt.

In fase twee van JOGG is het de bedoeling dat er meer op het gebied van integraal beleid wordt gedaan en meer beleidsterreinen worden gekoppeld. Dit heeft in Apeldoorn al aandacht gehad in 2017. De aanbeveling is om dit verder uit te werken en te concretiseren.

Factsheet procesevaluatie JOGG Brummen 2015 -2017

Agathe de Lange-Barsukoff en Caroline Timmerman, november 2017

Inleiding

Brummen is begin 2015 gestart met Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) en heeft in haar lokale aanpak de JOGG-doelgroep afgebakend naar 4-12 jarigen (en hun ouders). Brummen richt zich extra op het drinken van water als vervanger van suikerhoudende dranken. Daarnaast richten de lokale doelen zich op meer bewegen, minder televisie kijken en het geven van borstvoeding.

In deze factsheet zijn de resultaten verwerkt van de activiteitenmonitor en voortgangstool en van de interviews die zijn gehouden met sleutelfiguren binnen de JOGG-werkwijze in Brummen.

Lokale activiteiten

Er zijn 113 activiteiten ingevuld in de activiteitenmonitor van Brummen in de periode oktober 2016 tot eind 2017. Veel van deze ingevulde activiteiten betreffen overleggen en gesprekken. Daarnaast zijn veel concrete activiteiten uitgevoerd, gericht op het bevorderen van gezond gewicht bij jongeren

Een selectie uit de JOGG-activiteiten in de periode nov 2016 – nov 2017:

- **Boomplantdagen**, ter stimulering fruitconsumptie
- **Gezonde schoolactiviteiten** op 4 basisscholen
- **Happy day**, een sportdag voor gehandicapten
- Verspreiding van werkplan en **stuurkaarten voor Verbinding Preventie en Zorg** (aan scholen, instanties, zorgverleners en iedereen die met jongeren te maken heeft)
- **Opening watertappunt Eerbeek KC Sterrenbeek**. Een feestelijke opening, bijgewoond door de wethouder en burgemeester
- **Sjors sportief** voor de derde keer uitgezet. Dit biedt kinderen een laagdrempelige mogelijkheid om zich aan te melden bij een sportvereniging
- **Drinkwatercampagne** in Zwembad Rhienderoord in Brummen & Coldenhove in Eerbeek (ca. 500 kinderen bereikt)

Succesvol

- ✓ De pijler Verbinding Preventie en Zorg heeft een stevige basis gekregen.
- ✓ Er zijn meer Gezonde Scholen gekomen.
- ✓ JOGG heeft meer bekendheid gekregen binnen de gemeente Brummen.

"Er waren verschillende reacties van ouders dat kinderen thuis meer groente en fruit waren gaan eten." (Intern begeleider basisschool over de Gezonde School)

Uitdagingen

- Er zijn veel zaadjes geplant, nu moeten er meer samenwerkingsverbanden worden gevormd.
- Gezonde sportkantine blijkt nog een uitdaging, hiervoor is een cultuuromslag nodig.
- Intern binnen de gemeente mensen nog enthousiaster maken.
- Gezonde werkvloer realiseren om gezond gedrag bij ouders te stimuleren, zodat de situatie van kinderen thuis ook gezonder wordt.

"Door veel bij evenementen aan te sluiten, kunnen mensen 'evenement-moe' worden. Het is belangrijk om een cultuuromslag te bewerkstelligen en dit is een weg van de lange adem." (JOGG regisseur)

Uitgelicht: Werkgroep Verbinding Preventie en Zorg (VPZ)

Vanuit de werkgroep VPZ is een instrument ontwikkeld om scholen en zorginstellingen te helpen bij het signaleren en doorverwijzen van kinderen met overgewicht. Ook wordt binnen deze werkgroep overwogen een programma (zoals Cool 2B Fit) aan te bieden aan kinderen met overgewicht en hun ouders. Dit is echter nog niet gerealiseerd en krijgt de komende periode aandacht. Om kinderen met overgewicht te helpen, is het nodig om alle disciplines bij elkaar te krijgen en dat er korte lijnen zijn. Hierdoor kan er sneller gediagnostiseerd worden en kan er onderling makkelijker contact zijn. Het is belangrijk om dit te continueren en te borgen.

"Een belangrijke stap is dat we met meerdere disciplines steeds vaker rond de tafel gaan zitten." (Fysiotherapeut)

Fig 2: Activiteiten gericht op thema's
(Er zijn meerdere thema's per activiteit mogelijk)

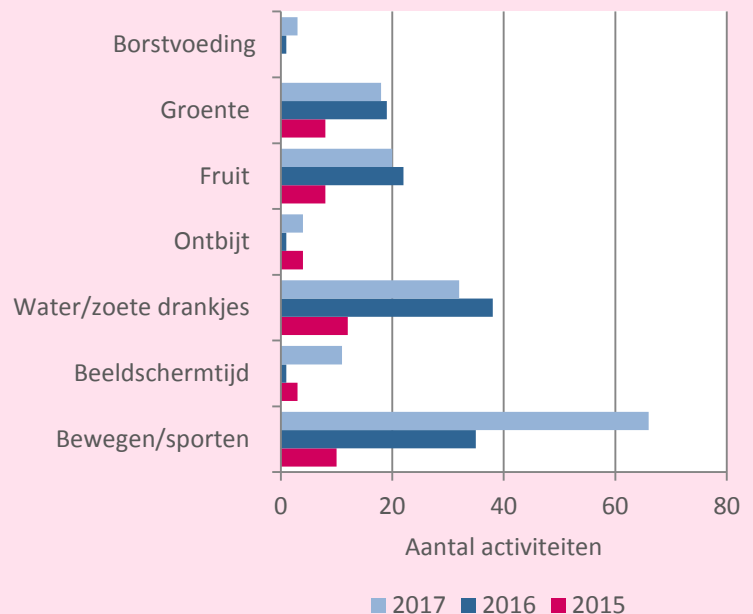
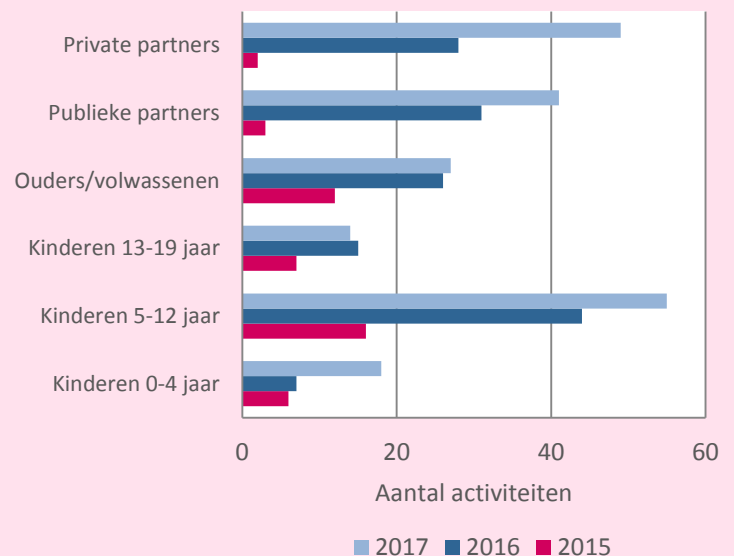

Fig 3: Activiteiten gericht op doelgroepen
(er zijn meerdere doelgroepen per activiteit mogelijk)

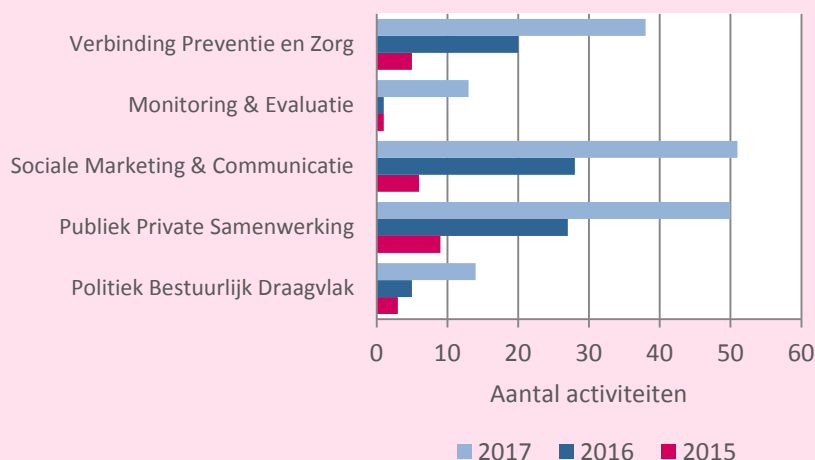

"Vaak is er bij introductie van iets nieuws, zoals water drinken en JOGG, veel enthousiasme. Maar als je dat geen aandacht blijft geven, dan valt het weer in oude patronen". (Fysiotherapeut)

Resultaten per pijler

Fig 1: Activiteiten gericht op JOGG-Pijlers

(Er zijn meerdere pijlers per activiteit mogelijk)

Politiek Bestuurlijk Draagvlak (PBD)

Er is enthousiasme gekomen bij de gemeente Brummen, al mag dit nog meer worden bij de afdeling economie. Er zijn watertappunten gerealiseerd en hiervoor is een 'go' gekomen vanuit de gemeente.

Publiek Private Samenwerking (PPS)

¹¹Deze pijler heeft nog niet volop de aandacht in de gemeente Brummen. Er is wel samenwerking als het gaat om sponsoring door supermarkten (Jumbo). Er is een bezoek gebracht aan een papierfabriek en er is goed contact met sportverenigingen. Het verdient de aanbeveling om de contacten die zijn gelegd te gebruiken om concrete samenwerkingsverbanden aan te gaan.

Sociale Marketing (SMK)

De regionale drinkwatercampagne is volgens de principes van SMK opgezet. In 2017 namen 2700 zwemlessers deel aan een regionale campagne om water drinken te stimuleren; waaronder ca. 500 kinderen die zwemlessen volgden in Zwembad Rhienderoord in Brummen & Coldenhove in Eerbeek.

Verbinding Preventie en Zorg (VPZ)

Vrijwel direct na de aanvang van JOGG in 2015, is een werkgroep gevormd met alle relevante disciplines met betrekking tot preventie en zorg voor kinderen met (een risico op) overgewicht. Er is in samenwerking met Caransscoop een plan van aanpak gemaakt. Er zijn zogenaamde stuurkaarten ontwikkeld zodat zorginstellingen of scholen een hulp hebben bij het signaleren en doorverwijzen van kinderen met (een risico op) overgewicht.

¹¹ Foto: Rob Voss

Conclusie / aanbevelingen

Sinds de aanvang van JOGG in 2015 is in Brummen veel gebeurd. Er zijn verbindingen gelegd en er zijn activiteiten en programma's uitgevoerd om een gezonde leefstijl te bevorderen. Vooral bij scholen is er veel enthousiasme.

Het is succesvol dat de pijler Verbinding Preventie en Zorg goed is uitgerold. Hierdoor worden preventie en zorg in de gemeente Brummen beter ingericht en op elkaar afgestemd. Het is belangrijk dat hiervoor continuïteit en borging komt.

In de afgelopen jaren is een goede basis gelegd. De aanbeveling is om (meer) samenwerkingsverbanden te vormen zodat 'de gezonde leefstijl' voldoende aandacht krijgt binnen de gemeente Brummen. Hierdoor wordt de gezonde keuze de makkelijke keuze. Daarnaast verdient het de aanbeveling om het thema borstvoeding (wat was opgenomen in het plan van aanpak, maar tot nu toe onvoldoende aandacht heeft gehad) wel op te pakken in fase twee van JOGG.

In fase twee van JOGG is het de bedoeling dat er meer op het gebied van integraal beleid wordt gedaan en meer beleidsterreinen worden gekoppeld.

Factsheet procesevaluatie JOGG Hattem 2015 - 2017

Agathe de Lange en Caroline Timmerman, november 2017

Inleiding

De gemeente Hattem is begin 2015 gestart met Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG). Om een afname van overgewicht te bereiken richt Hattem zich op de doelgroep 0-12 jarigen en hun ouders. De gedragsdoelen van Hattem richten zich op het stimuleren van beweging, het stimuleren van groente- en fruitconsumptie en het terugdringen van het drinken van zoete drankjes. In deze factsheet zijn de resultaten verwerkt van de activiteitenmonitor (figuren 1 t/m 3), de voortgangstool (tabel) en de interviews die zijn gehouden met sleutelfiguren binnen de JOGG-werkwijze in de gemeente Hattem.

Successen

Enthusiasme voor JOGG

In interviews met de JOGG regisseur, beleidsmedewerker en drie JOGG-sleutelfiguren in de gemeente Hattem, is gevraagd naar de succesfactoren en uitdagingen van JOGG. Alle geïnterviewden waren positief over de JOGG-werkwijze.

Succesvolle samenwerking scholen

Alle zes basisscholen in Hattem nemen deel aan één of meerdere activiteiten in het kader van JOGG. De JOGG regisseur mag aanwezig zijn bij het opstellen van de jaarplannen van scholen, waardoor JOGG ingebed wordt in het jaarprogramma van de scholen. Dit vormt een belangrijke basis waardoor de JOGG regisseur niet steeds opnieuw hoeft 'aan te kloppen' bij scholen. De aanpak op scholen is uitgelicht in het kader op pagina 2.

Uitdagingen

Gezonde Sportkantine

De Gezonde Sportkantine blijkt (net als in andere JOGG gemeenten), een uitdaging. Er is nog veel weerstand, onder andere vanuit commercieel oogpunt. De kantine is een belangrijke bron van inkomsten en sportkantines zijn bang dat hun inkomsten zullen dalen als ze (alleen) gezonde producten gaan aanbieden.

Aandacht voor 0 – 4 jarigen

De 0-4 jarigen krijgen nog niet zoveel aandacht als gewenst. Het Nijntje Beweegdiploma wordt nu op scholen uitgevoerd en de bedoeling is om ook op kinderdagverblijven aan de slag te gaan met bewegen en andere JOGG-thema's.

Uitgelicht:
'Ik loop gezond, jij ook?'

In samenwerking met een communicatiebureau en Albert Heijn is de campagne 'ik loop gezond, jij ook?' tijdens de avondvierdaagse uitgevoerd. Aan de campagne was een winactie gekoppeld. De groep die de meest creatieve (en gezonde) groepsselfie op de Facebook-pagina van JOGG Hattem plaatste, won een actief klassenuitje. Deze campagne heeft veel aandacht gekregen bij o.a. ouders en de facebookpagina van JOGG Hattem werd hierdoor beter gevonden. Ouders en deelnemers waren over het algemeen erg positief!

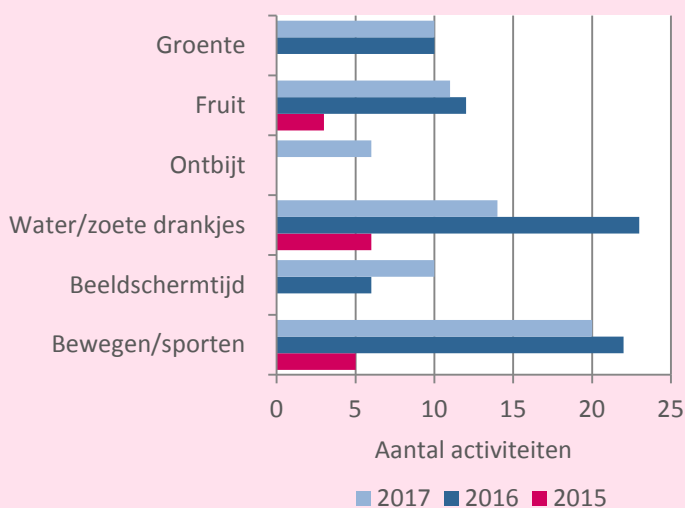
JOGG-activiteiten

Een selectie uit de activiteiten die hebben plaatsgevonden in de periode nov 2016 tot nov 2017:

- Alle basisscholen nemen deel aan activiteiten in het kader van **de Gezonde School**.
- **Campagne 'Ik loop gezond, jij ook?'** tijdens de avondvierdaagse (uitgelicht in kader).
- **Vakantiespelen** in samenwerking met het zwembad en ZV Hatto-Heim. Activiteiten als watervoetbal, snorkelen, kidsdance.
- **Buitenspeelmaand** leuke activiteiten en spellen in speeltuinen in Hattem.
- **Nijntje Beweegfeest** ter afsluiting van het Nijntje beweegdiploma traject op vier basisscholen. Het beweegdiploma is uitgebreid naar 6 scholen.
- Regionale **Drinkwatercampagne** (toegelicht onder de pijler SMK).

Fig 1: Activiteiten gericht op BOFFT-thema's

(Er zijn meerdere thema's per activiteit mogelijk)

De figuren 1, 2 en 3 zijn gebaseerd op de activiteitenmonitor die door de JOGG-regisseur is bijgehouden. Het aantal activiteiten in 2017 lijkt lager dan in 2016. Dit verschil wordt echter veroorzaakt doordat meer activiteiten in samenhang worden opgepakt en doordat niet meer alle gesprekken in de activiteitenmonitor zijn opgenomen in 2017, maar alleen concrete activiteiten. In praktijk zijn er in 2017 juist meer concrete activiteiten/ aanpakken uitgevoerd dan in voorgaande jaren.

Uitgelicht: De Gezonde School

De JOGG/Gezonde School aanpak op scholen is een groot succes. Alle zes basisscholen uit Hattem nemen deel aan JOGG. De JOGG regisseur mag aanwezig zijn bij het opstellen van de jaarplannen van de scholen waardoor JOGG goed geïntegreerd kan worden in het jaarplan van de school. Bepaalde themaweken komen zo bijvoorbeeld goed op de agenda te staan van de scholen.

Scholen zijn blij met de faciliterende rol die de gemeente (JOGG regisseur) heeft.

"Voor onze basisschool is 'Woensdag Waterdag' een succes. De gemeente heeft hierin een faciliterende rol, dat is erg prettig: de bidons worden geregeld, er komt een artiest voor de opening. Het wordt je daarmee makkelijk gemaakt. Het idee is één, maar de uitvoering, daar zit ook veel werk aan vast. Dus dan is het gewoon prettig dat je daarin ondersteuning krijgt".
(directeur basisschool)

Het enthousiasme van de gemeente heeft echter ook een keerzijde:

Er is veel enthousiasme vanuit de gemeente, maar soms voelt het alsof het ook een beetje wordt opgelegd. (directeur basisschool)

Wat betreft de Gezonde School aanpak, geven scholen aan dat ze een adviserende rol willen spelen, maar niets willen afdwingen bij de leerlingen en ouders. Communicatie naar ouders is belangrijk en het is belangrijk dat scholen iets aanbieden dat past bij hun populatie. Het Gezonde School beleid één op één doorvoeren in de school, werkt daarom niet altijd. Een stukje maatwerk voor de doelgroep is noodzakelijk.

Vaak is er bij ouders een hele cultuuromslag nodig, willen ze in het gezonde schoolbeleid meegaan. Het is lastig hoe ver je hier als school in moet meegaan. (Intern begeleider basisschool)

Resultaten per JOGG-pijler

Politiek Bestuurlijk Draagvlak (PBD)

Er is draagvlak voor JOGG gecreëerd en er is flink in geïnvesteerd. Er is veel informatie gedeeld met de raad en het college doet actief mee. JOGG/gezonde leefstijl krijgt een plek binnen allerlei nota's en ook in het sociaal domein. JOGG wordt langzaam maar zeker geborgd.

Publiek Private Samenwerking (PPS)

Er is samenwerking met Albert Heijn. Zij sponsoren evenementen zoals de avondvierdaagse. De campagne voor de avondvierdaagse in samenwerking met Albert Heijn en een communicatiebureau is het eerste echte PPS succes. Een knelpunt voor deze pijler is 'tijd'.

Sociale Marketing (SMK) & Communicatie

De regionale drinkwatercampagne is volgens de principes van de SMK opgezet.

In 2017 namen meer dan 2700 zwemlessers deel aan een regionale campagne om water drinken te stimuleren; waaronder ca. 225 kinderen die in Zwembad De Marke in Hattem zwemlessen volgden.

Foto: Rob Voss

Fig 2: Activiteiten gericht op JOGG-Pijlers

(Er zijn meerdere pijlers per activiteit mogelijk)

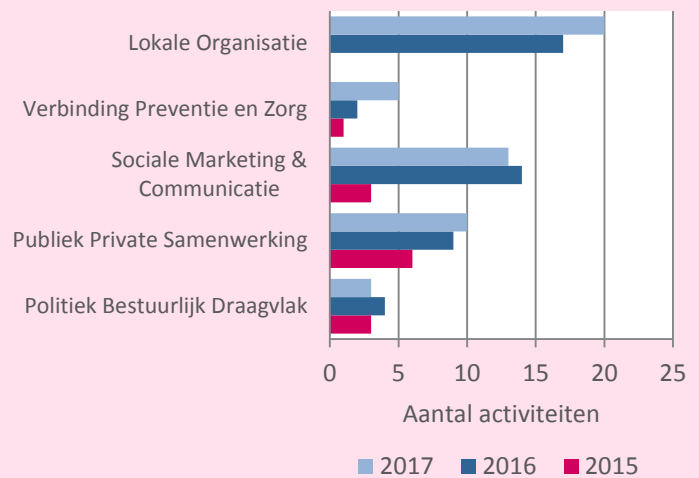
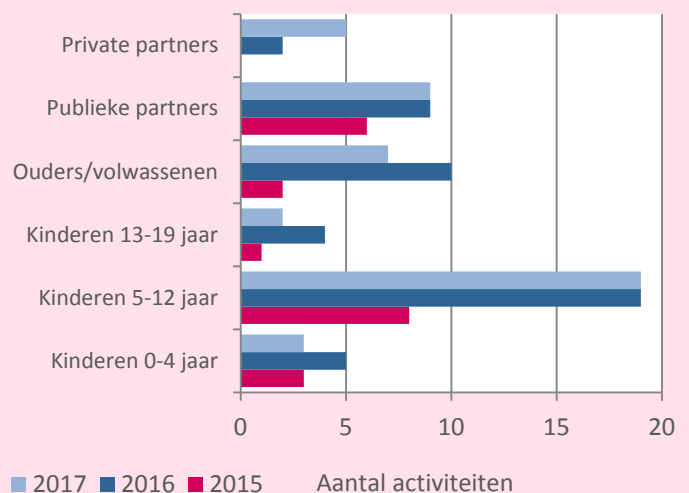

Fig 3: Activiteiten gericht op doelgroepen

(Er zijn meerdere doelgroepen per activiteit mogelijk)

Een student van Universiteit Wageningen heeft voor Hattem een visie gemaakt voor de pijler SMK. De uitdaging is om ook ouders meer te betrekken bij de aanpak, bijvoorbeeld door ouders vanaf de basis mee te nemen in de besluitvorming in de Gezonde School.

Verbinding Preventie en Zorg (VPZ)

Er is begin februari 2017 een bijeenkomst geweest met verschillende disciplines. Hieruit is een samenwerking met betrekking tot aanpak van overgewicht voortgekomen. Er is een werkplan opgeleverd die zal worden geïmplementeerd.

Gemiddelde scores bij afname Voortgangstool

JOGG-pijlers	Hattem		
	medio 2015	medio 2016	eind 2017
Lokale Organisatie	1,8	2,8	2,8
Politiek Bestuurlijk Draagvlak	2,8	3,2	3,2
Publiek Private Samenwerking	1,0	1,4	1,4
Sociale Marketing	1,4	2,0	2,2
Verbinding Preventie & Zorg	1,2	1,4	2,4
Monitoring & Evaluatie	2,8	3,2	3,4
Communicatie	1,8	3,0	3,2

Voortgangstool

Uit de Voortgangstool blijkt dat Hattem de afgelopen jaren op alle pijlers vooruitgang heeft geboekt. Hattem is goed op weg met de pijlers Politiek Bestuurlijk Draagvlak en Communicatie. Binnen de pijler Verbinding Preventie & Zorg is het afgelopen jaar veel vooruitgang geboekt. De pijler Publiek Private Samenwerking blijft nog wat achter.

1=nog geen actie; 2=de eerste stappen gezet 3=behoorlijk op weg; 4=resultaat behaald.

Conclusie / aanbevelingen

Sinds de start van JOGG in 2015 is er veel gebeurd in Hattem. Met name kinderen van basisscholen en hun ouders zijn goed bereikt doordat alle scholen in Hattem actief zijn met één of meer thema's uit de JOGG-aanpak. Er liggen nog uitdagingen met betrekking tot het opzetten van de Gezonde Sportkantine / het samenwerken met sportverenigingen en het bereiken van de 0-4 jarigen en hun ouders.

De publiek private samenwerking mag nog meer ontwikkeld worden. Het is mooi dat de verbinding tussen preventie en zorg groeiende is en het is belangrijk dat hiervoor continuïteit en borging komt.

Fase twee van JOGG staat in het teken van de borging van de aanpak. Hattem heeft hiervoor een aantal speerpunten opgesteld: verbreden en versterken van het netwerk; stimuleren gezonde voeding (groente en fruit); meer ouderbetrokkenheid; verdieping pijlers VPZ en PPS en borging van de JOGG aanpak in de toekomst (na fase 2).

Factsheet procesevaluatie JOGG Lochem 2015 - 2017

Agathe de Lange-Barsukoff en Caroline Timmerman, november 2017

Inleiding

Begin 2015 is de gemeente Lochem gestart met JOGG. Om een afname van overgewicht te bereiken, richt de gemeente Lochem zich op de gehele doelgroep van JOGG (0- tot 19- jarigen). Er is echter in het bijzonder aandacht voor de 0-12 jarigen en hun ouders. In 2015 was het themajaar #gratisbewegen, 2016 stond in het teken van 'Drink Water – Lekker Fris'. In 2017 is het thema water drinken voortgezet en is een start gemaakt met het thema groente. Daarnaast richt Lochem zich op het bevorderen van fruit- en groenteconsumptie, het verminderen van beeldschermtijd en het geven van borstvoeding.

In deze factsheet zijn de resultaten verwerkt van de activiteitenmonitor (figuren 1 t/m 3), de voortgangstool (tabel) en de interviews die zijn gehouden met sleutelfiguren binnen de JOGG-werkwijze in de gemeente Lochem.

Successen

- ✓ **B-fit subsidie** voor kinderopvang. Kinderopvangorganisaties zijn zich meer bewust van wat er nodig is om een gezonde kinderopvang te worden. Kindercentrum.nl krijgt een nieuw voedingsbeleid.
- ✓ **Gezonde scholen**: Bijna alle scholen doen iets met JOGG / Gezonde School (zie kader Gezonde School).
- ✓ **Fitklasse** op het basisonderwijs is uitgegroeid tot een succes (zie kader Fitklasse).
- ✓ Verbinding Preventie en Zorg (VPZ) is goed gaan lopen (zie kader Verbinding Preventie en Zorg)
- ✓ **Lokale drinkwatercampagne**; water drinken stimuleren op basisscholen. Alle scholen hebben bidons ontvangen.

Uitdagingen

- Een uitdaging is om de VPZ contacten te blijven onderhouden.
- Het kost tijd om iedereen dezelfde richting in te krijgen als het gaat om de pijler VPZ.
- Er moet veel tijd geïnvesteerd worden in contacten leggen met organisaties en bedrijven.

"Veel dingen zijn echt van de lange adem. Je moet blijven herhalen. Met name op scholen heeft het echt tijd nodig."
(JOGG regisseur)

Uitgelicht: Fitklasse

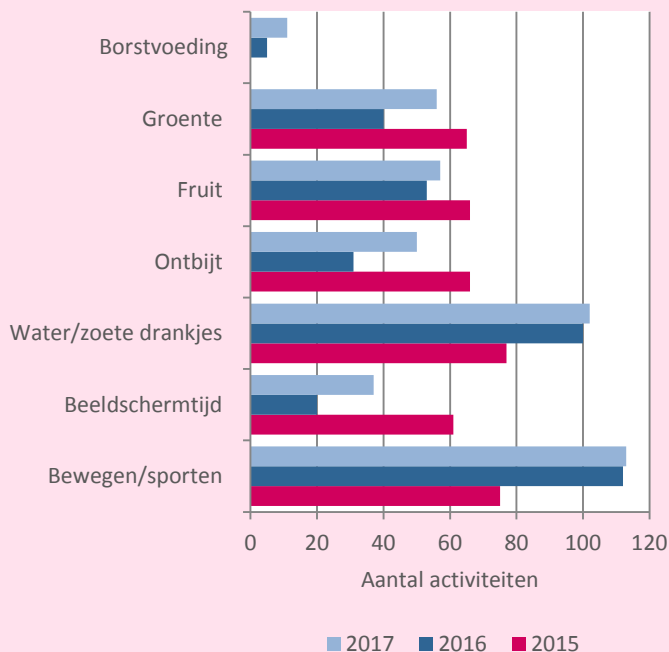
Bij Fitklasse doen kinderen tijdens een speciale gymles verschillende testjes op het gebied van lenigheid, kracht, coördinatie en conditie. Hiervoor wordt de Eurofittest gebruikt.

Naast de testjes worden de kinderen gemeten en gewogen door de JGZ-assistente. Aan de hand van normeringen kan bekeken worden hoe fit de kinderen en de klas zijn.

Fitklasse is in de periode 2015 – 2017 uitgevoerd op 15 van de 17 scholen in de gemeente Lochem.

"Fitklasse is uitgegroeid tot een groot succes." (sportcoach, verantwoordelijk voor Fitklasse)

Fig 1: Activiteiten gericht op BOFFT-thema's
(Er zijn meerdere thema's per activiteit mogelijk)

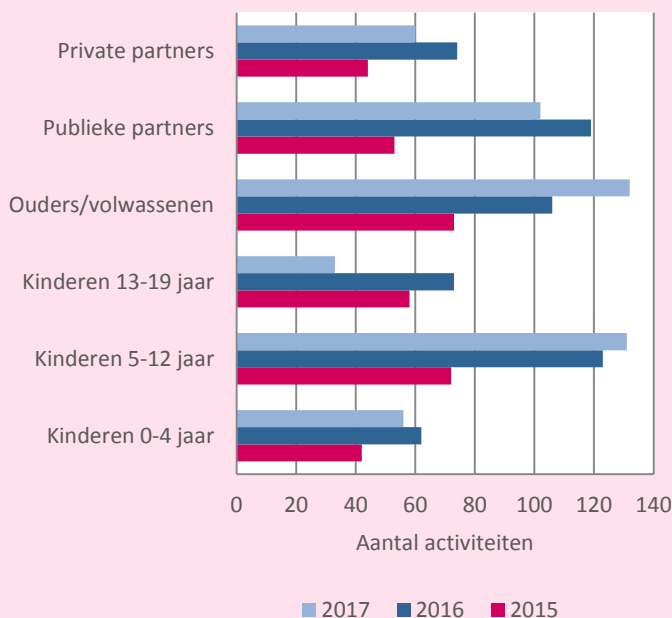
Uitgelicht: De Gezonde School

De JOGG/Gezonde School aanpak op scholen is een groot succes. Bijna alle scholen nemen hieraan deel en scholen worden steeds gemotiveerder om een Gezonde School te worden. Bij ouders is de weerstand die er eerst was met betrekking tot de Gezonde School, afgenomen.

"De sceptische houding die er in het begin wel was bij ouders, met name wat betreft gezonde voeding, is afgenomen. Door JOGG konden op scholen lessen over drinkwater worden verzorgd, zijn bidons uitgedeeld op basisscholen en willen steeds meer scholen een Gezonde School worden." (brede school coördinator)

"Scholen worden zich steeds bewuster van gezondheid, het komt steeds meer 'in het systeem'. En je merkt dat andere scholen hierdoor getriggerd worden om ook een Gezonde School te worden. Dit gebruiken scholen nu steeds meer om zich te profileren". (sportcoach)

Fig 2: Activiteiten gericht op doelgroepen
(Er zijn meerdere doelgroepen per activiteit mogelijk)

Resultaten per pijler

Politiek Bestuurlijk Draagvlak (PBD)

Er is in het eerste jaar een brainstormsessie geweest om de beleidsterreinen bij elkaar te brengen. Naar aanleiding hiervan is er een fietsweek georganiseerd voor ambtenaren van afdeling Verkeer, waarbij een campagne van de afdeling Verkeer is gekoppeld aan JOGG. Ook is er een link gelegd met het armoede- en minimeleiders. In het beleid is opgenomen dat de kindregelingen worden uitgebreid, waarbij onder andere speciale aandacht is voor sport. Daarnaast zijn er aanpassingen gedaan in de gemeentelijke werkomgeving m.b.t. gezonde voeding en bewegen.

Publiek Private Samenwerking (PPS)

Er is veel tijd geïnvesteerd in PPS; er zijn contacten geweest met Jumbo, Albert Heijn en Rosti Mepal. De JOGG regisseur geeft aan dat het lastig is om met bedrijven een concreet contract aan te gaan. Er blijft vaak lang onduidelijkheid en soms trekken bedrijven zich na een tijd toch weer terug.

Sociale Marketing (SMK)

Er is een ouderbetrokkenheidsonderzoek gedaan naar 'hoe herken je bepaalde oudertypen en hoe kun je daar je communicatie op afstemmen?'. Er is GGD-ondersteuning gebruikt om een brief juist te formuleren, zodat de ouders goed aangesproken worden.

Foto: Rob Voss

Monitoring & Evaluatie (M&E)

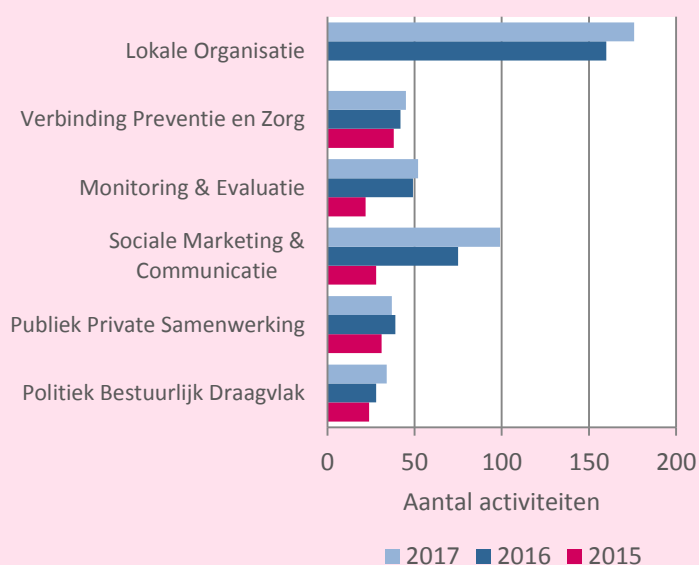
Naast de evaluatieactiviteiten van de GGD, lopen er in Lochem Fitklasse metingen. Ook worden verschillende onderdelen en activiteiten (zoals de bijeenkomst Gezonde Werkvloer en de cursus Gezonde Kinderopvang) naderhand geëvalueerd.

Verbinding Preventie en Zorg (VPZ)

Er is veel geïnvesteerd in de pijler Verbinding Preventie en Zorg. Door het VPZ-overleg werken Stichting Welzijn Lochem en JOGG samen met GGD, Yunico en de eerste lijn. Er is een zorgpad / route ontwikkeld om verbinding te leggen tussen preventie en zorg. Vanuit de VPZ werkgroep is een symposium georganiseerd om de route te laten zien om jongeren die te zwaar zijn te begeleiden. Dit symposium is onder andere bedoeld voor huisartsen

Fig 3: Activiteiten gericht op JOGG-Pijlers

(Er zijn meerdere pijlers per activiteit mogelijk)

De regionale drinkwatercampagne is volgens de principes van SMK opgezet. In 2017 namen 2700 zwemlessers deel aan een regionale campagne om water drinken te stimuleren; waaronder ca. 500 kinderen die zwemblessen volgden in zwembad Zwembad De Beemd in Lochem, De Berkel in Almen, De Boskoele in Gorssel en Leusinkbad in Laren.

Het heeft continu onze aandacht; 'HOE brengen we WAT?' (JOGG regisseur)

en andere zorgprofessionals en intern begeleiders van scholen. Uitdaging is om iedereen een rol toe te bedelen als het gaat om overgewicht signalering.

De grootste 'opbrengst' van JOGG is dat er verbindingen zijn gezocht en gevonden. De verschillende disciplines weten elkaar te vinden en kennen elkaar (jeugdarts GGD)

Gemiddelde scores bij afname Voortgangstool

JOGG-pijlers	Lochem		
	medio 2015	medio 2016	Eind 2017
Lokale Organisatie	2,2	3,0	3,2
Politiek Bestuurlijk Draagvlak	2,4	2,6	2,8
Publiek Private Samenwerking	1,4	1,8	2,2
Sociale Marketing	1,0	1,8	2,4
Verbinding Preventie & Zorg	2,2	2,2	2,6
Monitoring & Evaluatie	2,8	3,2	3,4
Communicatie	2,2	2,2	2,8

Voortgangstool

Uit de Voortgangstool blijkt dat Lochem in de afgelopen jaren op alle pijlers vooruitgang heeft geboekt. Lochem is behoorlijk op wel met de pijler Lokale Organisatie. Op het gebied van Verbinding Preventie en Zorg en Communicatie is in 2017 extra ontwikkeling geweest ten opzichte van voorgaande jaren.

1=nog geen actie; 2=de eerste stappen gezet 3=behoorlijk op weg; 4=resultaat behaald.

Conclusie / aanbevelingen

Er is sinds 2015 veel gebeurd in de gemeente Lochem! Veel verbindingen zijn tot stand gekomen en mooie gezondheidsprogramma's en activiteiten zijn uitgevoerd. De Gezonde Schoolaanpak en Fitklasse zijn een groot succes en ook kinderopvangorganisaties zijn nu bezig met JOGG.

Daarnaast is het succesvol dat er verbindingen zijn gelegd tussen preventie en zorg. Hierdoor worden preventie en zorg in de gemeente Lochem beter ingericht en op elkaar afgestemd. Het is belangrijk dat hiervoor continuïteit en borging komt.

In fase twee van JOGG is het de bedoeling dat er meer op het gebied van integraal beleid wordt gedaan en meer beleidsterreinen worden gekoppeld. Dit heeft in de gemeente Lochem al aandacht gehad in de afgelopen jaren. De aanbeveling is om dit verder uit te werken en te concretiseren.

Beleidsmakers in de Volksgezondheid staan voor de lastige opdracht om bij afnemende financiële ruimte antwoorden te vinden voor toenemende gezondheidsproblemen onder de bevolking. Dat vraagt om ingrijpende en verantwoorde keuzes.

Het Evaluatiebureau Publieke Gezondheid is specialist in het verkrijgen van praktische informatie over interventies in de publieke gezondheid. Het Evaluatiebureau biedt beleidsmakers handvatten waarmee zij ingrijpende keuzes op verantwoorde wijze kunnen maken. Dat doen we in alle gevallen praktisch, verbazingwekkend betaalbaar, en met academisch gestoelde kennis. Zo maken we beleidsmakers sterker.

Evaluatiebureau Publieke Gezondheid

Postbus 3

7200 AA Zutphen

088 - 443 37 05

info@evaluatiebureau.nl

www.evaluatiebureau.nl

Initiatief van:

Partners:

© Evaluatiebureau Publieke Gezondheid – juni 2018

Overname van gegevens is toegestaan, mits voorzien van bronvermelding.